

**ZEVENDE EDITIE
VOORJAAR
2010**

ZO

EEN BETER NEDERLAND

**TEST:
HOE GOED
KENT U DE SP?
(EN WAAROM ZOU U ER
EIGENLIJK OP STEMMEN?)**

**EMILE ROEMER:
"WE BIEDEN
IEDEREEN
ZEKERHEID IN
DE CRISIS"**

**EWOUT IRRGANG:
"SP GARANDEERT
HYPOTHEEKRENTE-
AFTREK TOT
€ 350.000,-"**

FOTOGRAFIE: AUKE VLEER

JAN MARIJNISSEN

GO, EMILE, GO!

In totaal ben ik tien keer lijsttrekker geweest. Vanaf 1978 vier keer voor de gemeenteraad, halverwege de jaren tachtig voor de Provinciale Staten van Brabant, en vanaf 1994 vijf maal voor de Tweede Kamer. Voor het eerst in meer dan dertig jaar ben ik bij deze verkiezingen, waar ik rechtstreeks bij betrokken ben, niet de lijsttrekker van de SP. Sterker, ik sta niet eens op de lijst.

De dag in mei 1994 waarop Remi Poppe en ik werden beëdigd als Kamerlid, kan ik me herinneren als de dag van gisteren. Vertegenwoordiging van de partij in het hoogste democratische orgaan van het land was immers het doel waarnaar de partij al zo lang had gestreefd. En nu was het dan eindelijk zo ver. De partij had twintig jaar gewerkt aan de basis, in de buurten, in de fabrieken en op de bouw. We richtten overal afdelingen op, schoolden onszelf, en organiseerden overal acties waar dat nodig was. Wij weten als geen ander hoeveel je moet doen om het vertrouwen van de mensen te krijgen en te behouden.

Vanaf nu zaten we in de tweede Kamer...om er nooit meer uit te verdwijnen. Remi en ik wisten vanaf die allereerste dag dat we goed in de gaten gehouden zouden worden, door de andere fracties, door de pers, en vooral door onze stemmers. En de opluchting was dan ook groot toen we vier jaar later, bij de eerste verkiezingen na onze intrede, stegen van twee naar vijf zetels. We hadden het vertrouwen dat de mensen in ons hadden gesteld niet beschaamd, we hadden door ons optreden in en buiten de Kamer zelfs meer mensen overtuigd dat een stem op de SP geen verloren stem is. Daarna ging het snel. Van vijf naar negen, en daarna 25 Kamerzetels in 2006. Zelfs regeringsdeelname kwam in het vizier. Wij allen hoopten dat het CDA en de PvdA wilden opschuiven zodat er ruimte zou komen voor ons in het kabinet. Maar daarvan was geen sprake. Het CDA, en later ook de PvdA, gaven er de voorkeur aan het oude beleid voort te zetten. Het resultaat hebben we de afgelopen drie jaar kunnen zien...

Emile Roemer is bij deze verkiezingen de lijsttrekker van de SP. Zoals u elders in deze krant kunt lezen, heeft hij als jonge jongen de afdeling Boxmeer opgericht. Sindsdien is hij de SP en de zaak waarvoor wij staan trouw gebleven en meer dan dat. Hij bouwde de afdeling uit, werd Raadslid en daarna wethouder. Sinds 2006 is hij Kamerlid en verdienstelijk woordvoerder Verkeer en Waterstaat, en nu dus de eerste man van de SP. Ik ken Emile al zo lang we allebei actief zijn voor 'de Beste Partij van Nederland'. Velen zien in hem de joviale Brabander (is 'ie ook); anderen zien 'm als de onderwijzer, die hij ooit was (is 'ie nog steeds); weer anderen de vastberaden aanvoerder van de strijd voor een eerlijke inkomensverdeling en goed onderwijs en goede zorg (is 'ie nog het meest). Ik zie in hem de man die leiding geeft aan de Tweede Kamerfractie, anderen inspireert en motiveert, en altijd scherp ons doel in het vizier houdt. Emile, en al die ander SP'ers, zet 'm op! Er is een wereld te winnen voor de gewone mensen van dit land; de mensen die de haver verdienen maar 'm niet krijgen.

COVER MODEL

Op de cover Emile Roemer, de nieuwe fractieleider en lijsttrekker van de SP. Verderop in het blad spreken we hem uitgebreid. Maar nu alvast een raadseltje voor u. Als Emile zich na een lange werkdag wil ontspannen met een moppie muziek, van wie schuift hij dan het liefste een cd in de speler?

A) Het Weens filharmonisch
B) Frans Bauer C) Coldplay
D) Iron Maiden E) Hans Dulfer.

Het juiste antwoord vindt u op pagina 4/5.

UITSLAG SP-LEZERSVRAAG VOOR BETER ONDERWIJS

FOTOGRAFIE: SUZANNE VAN DE KERK

Sabrina Trip ontvangt haar prijs van SP-Kamerlid Jasper van Dijk (l). Haar aanstaande, Dennis (r), mag mee naar Leuven.

MANAGERS ZELF VOOR DE KLAS

Hoe verbeteren we ons onderwijs? In de vorige ZO loofde SP-Kamerlid Jasper van Dijk een lang weekend Leuven uit voor het beste idee. Winnares Sabrina Trip uit Vlaardingen ziet de oplossing niet in geld alleen. Het gewonnen uitje komt zéér gelegen: "Ik trouw binnenkort met mijn vriend Dennis. Het weekend België is een mooie huwelijkscadeau."

"Een beter onderwijs krijg je niet alleen door er meer geld in te steken, maar door er meer kwaliteit aan te geven", zegt Sabrina. "Ik ben leerkracht van groep 2 en kan mij er erg boos over maken hoe wij ons onderwijs verzieken. Ik doe niet mee aan deze lezersvraag voor de prijs, maar om een keer te zeggen waar het op staat." Sabrina komt met veel voorstellen. Ze vindt bijvoorbeeld dat schoolmanagers zelf ook voor de klas moeten staan zodat ze gevoel hebben bij het lerarenvak. Daarnaast wil ze af van de bureaucratie die tijd van leraren opsloopt. Tijd die ze beter aan kwaliteitsonderwijs voor de kinderen kunnen gebruiken. "Een leerkracht moet meer aandacht kunnen besteden aan

het observeren van de kinderen. Zo krijgt de leerkracht een goed inzicht in de onderwijsbehoefte van een leerling."

JURYRAPPORT

"In haar bevolgen inzending legt Sabina Trip de nadruk op het belang van goede leraren in het basisonderwijs. In plaats van geld uitgeven aan dure lesmethoden wil zij meer aandacht voor de kwaliteit van het lesgeven op de Pabo. Zonder goede leraren - die voldoende tijd krijgen voor leerlingen - wordt het basisonderwijs kil en koud. Bureaucratie en administratie - eindeloos gegevens invoeren in de computer - moeten tot een minimum beperkt worden." Juryvoorzitter Jasper van Dijk vindt ook dat iedere schoolmanager

zelf docerervaring moet hebben. Jasper: "Sabrina zegt hierover: 'De uiteindelijke beslissingen worden niet genomen door een bestuur, maar door het team van de school zelf. Zij hebben de expertise en niet de menen en mevrouwen op de kantoren! Leerkrachten moeten dus veel meer inspraak krijgen.' Dit is de jury uit het hart gegrepen, vandaar dat Sabrina Trip de prijsvraag wint."

VERKIEZINGSPROGRAMMA

Enkele van de voorstellen van Sabrina komen terug in het verkiezingsprogramma van de SP. Jasper van Dijk: "Tevens investeren we ruim een miljard euro extra. Dit is ondermeer nodig om de arbeidsvoorwaarden van de mensen die in het onderwijs werken te verbeteren."

NIEUWE SP-FRACTIELEIDER SCHRIJFT AAN ALLE INWONERS VAN NEDERLAND

Beste mensen,

Het is crisis en velen vragen zich af hoe het nu verder moet. Behoud ik wel mijn baan? Wordt het leven voor mij straks onbetaalbaar? Wordt mijn buurt veiliger en prettiger?

Politici die zeggen te weten hoe de toekomst zich gaat ontrollen en dat zij de kant en klare antwoorden paraat hebben, lopen volgens mij de boel te bedonderen. Zulke politici missen de nederigheid die je als politicus moet hebben. De SP doet veel onderzoek onder leraren, verpleegkundigen en in de wijken. Wij onderzoeken dagelijks de werkelijkheid zodat we nieuwe antwoorden vinden op acute vragen. En dat is maar goed ook, want de werkelijkheid op straat, op het werk en bij de mensen thuis is vaak heel anders dan de werkelijkheid die in Den Haag besproken wordt.

Op straat hoor je hoe er gedacht wordt over de politiek. Als ik spreek met stakende schoonmakers dan hoor ik dat zij amper rond kunnen komen van hun salaris. Ik krijg kippenvel als honderden schoonmakers 's nachts op het station bivakkeren om op te komen voor hun collega's. Hier wordt een sociale strijd gevoerd. Dat zie je, dat voel je.

Op 9 juni mag u naar de stembus. Ik hoop van harte dat u uw stem laat gelden. Nederland heeft een beschavingsoffensief nodig in de richting van Geert Wilders en zijn PVV. Gaan we toestaan dat hij Nederland in tweeën splijt? Staan we toe dat moslims en niet-moslims een verschillende behandeling krijgen in ons land? Maar behalve een keuze tegen de rabiaat rechtse koers van de PVV maakt de SP nog een keuze; voor meer solidariteit. Om niet de rekening van de crisis neer te leggen bij de kwetsbaren in onze samenleving.

Juist in crisistijd moeten wij u zekerheid bieden. Juist in crisistijd leggen we allereerst de rekening neer bij hen die de crisis hebben veroorzaakt. Over een jaar, als banken en bedrijven weer megawinsten maken, zit de overheid nog met een megatekort. Die rekening gaat de SP niet

aan vooruitgang, aan werklust en saamhorigheid. Meer dan ooit is er behoefte aan nieuw optimisme.

Ik roep u daarom op; kies niet voor het afbraakbeleid van rechts, maar voor het lef van links. De SP is klaar voor een sociale alliantie die de puinhopen van rechts bijeen gaat vegen. Van de PvdA weten we dat zij niet gewend is automatisch naar links te kijken. Versterk daarom het écht sociale blok. Geef de politiek een duw naar links. Stem SP!

Emile Roemer,
lijsttrekker SP

leggen bij schoonmakers, verpleegkundigen politieagenten en onderwijzers. Als er miljarden gevonden moeten worden dan gaan we toch zeker ook kijken naar de veroorzakers van de crisis? Hebben die niet het meest geprofiteerd van de rijkdom voordat de crisis uitbrak?

Onze keuzes zijn helder. Wij gaan de rekening eerlijk verdelen, door de villasubsidies aan te pakken, door premies inkomensafhankelijk te maken, door torenhoge bonussen aan te pakken en door banken mee te laten betalen aan de schade die zij hebben veroorzaakt. Als geen ander staat de SP voor publieke voorzieningen. Juist nu moeten we jongeren opleiden in plaats van ze op te zadelen met dure studieleningen. Geen marktwerking in de zorg, maar meer handen aan het bed. Geen JSF straaljagers, maar meer agenten in de buurt. Geen dure interim-managers bij de overheid maar conciërges in elke school. De SP blijft strijden voor een AOW-leeftijd van 65 jaar. Nu het kabinet gevallen is, wordt de verhoging van de AOW-leeftijd onderdeel van de verkiezingsstrijd. Nieuwe ronde, nieuwe kansen: 65 blijft 65!

Ons land heeft na jaren van stilstand behoefte

**EMILE ROEMER ZAL
VOORKOMEN DAT
MENSEN MET LAAG
INKOMEN BLOEDEN
VOOR DE CRISIS.**

Pagina 4

**EEN BETER
NEDERLAND VOOR
MINDER GELD:
INVESTEREN
WAAR HET MOET,
BEZUINIGEN WAAR
HET KAN.**

Pagina 7

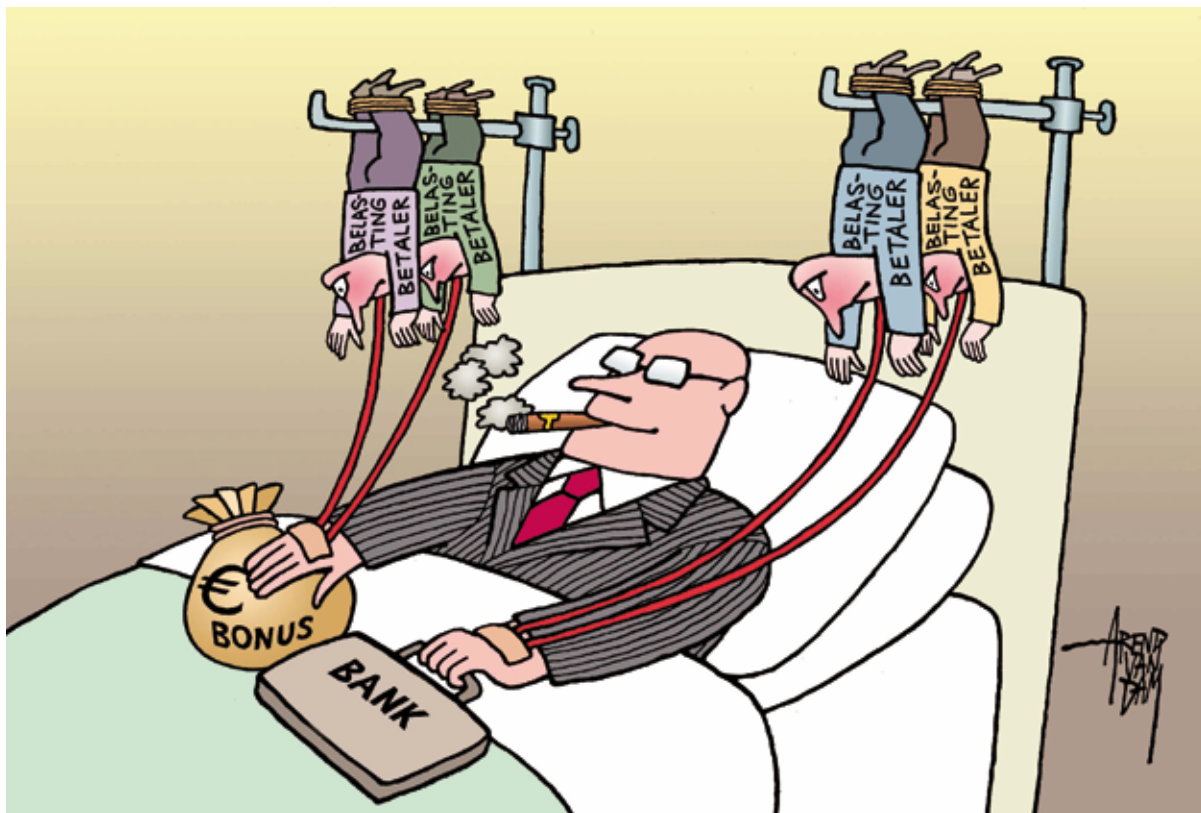
**SUCCESSEN! DE SP
HEEFT AL HEEL WAT
BEREIKT.**

Pagina 11

WEINIG ILLUSIES OVER VRIJE MARKT

Het geloof in het kapitalisme van de volledig vrije markt smelt sneller dan het ijs van de poolkappen. Van elke honderd aardbewoners geloven er slechts elf in het systeem. De meerderheid wil dat de overheden meer controle krijgen over de economie. Industrie en handel zouden meer gereguleerd moeten worden en regeringen zouden moeten werken aan een eerlijkere verdeling van de welvaart, zo vindt een ruime meerderheid. Zelfs in de Verenigde

Staten, waar tot voor kort spreken over economische geleiding door de overheid gelijk stond aan vloeken in de kerk, heeft nu bijna de helft (48%) geen bezwaar tegen staatsbedrijven. Verspreid over alle continenten deden 29.033 mensen in 27 landen mee aan het onderzoek. Opdrachtgever: de Britse omroep BBC. Onderzoekers: Programme on International Policy Attitudes en GlobeScan.

Emile Roemer: "Minstens vijf procent erbij voor de laagste inkomens. Zekerheid voor iedereen is niet alleen menselijk maar ook goed voor de economie."

EMILE ROEMER

“ZEKERHEID VOOR IEDEREEN - HET KAN.”

Emile Roemer is de nieuw fractievoorzitter van de SP. Hij weet wat hem te doen staat: dwarsliggen voor alle plannen die de zorg, het onderwijs en onze samenleving nog verder afbreken. En dat is nog lang niet alles.

HOE WAREN JE WITTEBROODSWEKEN ALS FRACTIEVOORZITTER?

Heftig. Ik zat vol emoties en die moesten opzij. Want ik wist ook dat ik nu een zware verantwoordelijkheid had te dragen. Ik moest bekend worden bij het grote publiek en voor mijn nieuwe rol moest ik me nog één en ander eigen maken. En dan kun jij nu wel zeggen dat ik al dertig jaar politicus ben en ge-

woon moet doen waar ik goed in ben, maar het is echt anders. Een verkeersdebat in een bijzaaltje is geen lijsttrekkersdebat voor tv.

HOE BEN JE IN JE NIEUWE ROL GEDOKEN?

Me verdiepen in de onderwerpen waar ik minder van wist. Meedoen in het voorbereiden en uitwerken van onze verkiezingscampagne. En

de programma's bestuderen van de andere partijen.

WAT HAAL JE UIT DE PROGRAMMA'S VAN ANDERE PARTIJEN?

Dat we als SP heel hard nodig zijn voor Nederland. Want ze beloven nu van alles, maar tussen de regels door zie je dat ze de geest van de mensen proberen rijp te maken voor het afbreken van de socia-

le verworvenheden. Er is een enorme verrechtsing gaande. Kijk maar naar al die idiote snoeiplannen. De SP zal er tegenin gaan, want het is onacceptabel als de laagste inkomens erop achteruitgaan. De zorg en het onderwijs moeten niet nog meer worden uitgekleeft, maar juist worden versterkt. We gaan dat bereiken door acties te bedenken, medestanders buiten de poli-

tiek te vinden en goede alternatieven te ontwikkelen.

JE VERTELDE DAT JE NOG VOL ZAT MET EMOTIES. HOE ZIT DAT?

Het vertrek van Agnes Kant is mij en de partij niet in de koude kleren gaan zitten. Zij heeft twintig jaar hart en ziel gegeven voor de partij. Ik worstelde met het gevoel op haar graf te dansen, schaamde me bijna om het zo goed mogelijk te doen. Maar daar kon ik toch niet te lang bij stil blijven staan en inmiddels heb ik het van me afgeschud.

VEEL ONGEVRAAGD ADVIES GEKREGEN?

Nou en of! Sms, telefoontjes, kaartjes en e-mails. Duizenden. Allemaal goed bedoeld. Opvallend dikwijls is me aangeraden mezelf te blijven. Nou, dat zit wel goed bij mij. Maar kennelijk is het politici-eigen om niet jezelf te blijven, gezien dit vaakgegeven advies.

KRIJG JE THUIS GOEDE RAAD?

Ja, van mijn vrouw en dochters. Ze houden in de gaten of mijn kleren en haar wel goed zitten. Maar ook zijn ze kritisch op mijn taalgebruik. Laatst had ik voor de camera het woord *pissig* gebruikt. Mag ik niet meer doen want dat vinden ze aan het thuisfront niet bij mij passen. En ook hebben we inhoudelijke discussies. Nynke is twintig jaar en werkt in het ziekenhuis, Merle is achttien en gaat nog naar school. Van beiden hoor ik wat hun leeftijdgenoten bezig houdt. Het afschaffen van de OV-studentenkaart en de studiebeurs is een grote zorg voor jongeren. En de kaalslag in de zorg voelen Nynke en haar collega's elke dag. Die verhalen krijg ik dus uit de eerste hand.

JE STOND MET EEN MEGAFOON TUSSEN STAKENDE SCHOONMAKERS. EEN FRACTIELEIDER HEEFT TOCH WEL IETS BETERS TE DOEN?

Integendeel! Ik moest daar júst zijn omdat die stakende schoonmakers aan den lijve meemaakten waar wij het als SP over hebben. De Haagse werkelijkheid is anders dan de dagelijkse realiteit van havenpersoneel, politieagenten, thuis-hulpen, schoonmakers en anderen die steeds erger worden opgehadeld met bureaucratie en onderbetaling. Ik hoorde van een verpleegster in de thuiszorg dat ze zeven formulieren moet invullen als ze een patiënt één paracetamol geeft. Zulk geluid vertalen we naar duidelijke plannen voor een beter Nederland.

KRIJGEN DE SP-BURELEN ZOVEEL BEZOEK DAN?

Wij gaan zelf naar de mensen toe. We komen langs in de wijken. Maar ook digitaal; laatst heb ik een nieuwsbrief gemaaild naar 17 duizend adressen met de vraag op welke punten Nederland socialer zou moeten zijn. In één dag kregen we ruim 1200 reacties. De meeste kwamen van mensen die zich kapot geschrokken waren van de stapels bezuinigingsideeën. Chronisch zieken, gehandicapten en langdurig werklozen legden ons hun huishoudboekje voor; ze kunnen het nu al niet redden, hoe moet dat dan straks als met de botte bijl nog meer wordt gekort op hun voorzieningen?

WAAR GA JE HET EERST JE TANDEN IN ZETTEN?

Ik ga dwarsliggen voor alle plannen die de zorg, het onderwijs en de sociale zekerheid nog verder afbreken. De SP zal wat van ons allemaal is beschermen en in actie komen als de beschaving nog verder wordt uitverkocht. En we moeten mensen waarschuwen voor de mooie praatjes waarmee sociale zekerheden worden afgebroken. Flexibilisering klinkt zo fraai, maar betekent dat je makkelijker kan worden ontslagen. Andere partijen praten zo graag over modernisering maar ze bedoelen dan bezuinigen. Heroverwegingen is een mooi woord waarmee recht gepraat wordt wat krom is. Trap er niet in! Ook niet als ze zeggen dat we nu eenmaal moeten kiezen.

MAAR POLITIEK IS TOCH KIEZEN?

Ja, maar dan wel graag klare taal gebruiken en laten zien wie de crisis betaalt. De bezuinigingen gaan ten koste van de laagstbetaalden. En van studenten die straks met 25 duizend euro schuld per jaar zitten. De SP kiest ervoor niet in vijf jaar af te breken wat we in vijftig jaar hebben opgebouwd. We willen mensen die geen schuld hebben aan de crisis zekerheid bieden.

WEINIG ZEKERHEID IS TOCH INHERENT AAN EEN CRISIS?

Onacceptabel als onzekerheid komt te liggen bij mensen die niets meer kunnen missen en geen enkele schuld hebben aan de crisis. De SP staat voor hun zekerheden. Zodat ze weten dat ze hun baan en huis kunnen behouden. En dat ze aan het eind van de maand hun kinderen nog te eten kunnen geven. Wist je dat er steeds meer werkenden zijn die niet meer rond kun-

nen komen? Die misstand gaan wij een halt toeroepen. Bijvoorbeeld door vijf procent extra voor de mensen met de laagste inkomens. Zekerheid voor iedereen is trouwens goed voor de gehele economie. Want onzekere mensen geven geen geld uit, zodat het geld niet rolt. En ze gaan op hun handen zitten, wat slecht is voor het kleine middenbedrijf. En de AOW-leeftijd verhogen naar 67 betekent dat je veel mensen twee jaar langer in de bijstand houdt – en dus arm laat.

JE ZET HOOG IN. MAAK JE DIT NIET WAAR DAN ZEGGEN ZE, DIE ROEMER DIE...

Komen we in de regering, dan doen we op het beschermen van de lage inkomens geen concessies. Anders is het terecht dat we worden weggestuurd, uitgejouwd en nooit meer terug mogen komen. En komen we in de oppositie dan zullen we ons vastbijten in het verzet tegen de afbraak en verdere vermarkting van onze samenleving.

VIND JE DAT DE SP HET GOED GEDAAN HEEFT IN DE VOORBIJE KABINETSPERIODE?

Blijft een tijdje stil. Schudt zijn hoofd. Het had beter moeten. De peilingen laten het zien; de mensen geven ons nog niet het vertrouwen. Kennelijk hebben we te weinig gedaan. Of we hebben niet goed duidelijk gemaakt dat wij het verschil maken voor de mensen bij wie de meeste klappen vallen. Of we hebben onze successen niet duidelijk rondgeroepen. Want we hebben wel degelijk veel bereikt.

NOEM EENS WAT SUCCESSEN.

De marktwerking in de zorg is gedeeltelijk teruggedraaid. We hebben veel misstanden op de agenda gekregen, mede dankzij uitgebreide onderzoeken onder zorgpersoneel, politieagenten, gevangenisbewaarders en leraren. Onze vasthoudendheid heeft geleid tot het onderzoek naar de oorlog in Irak. Dankzij onze druk komt het tot terugtrekking van Nederlandse militairen uit Afghanistan. En ik zeg wel eens: *we zijn de meest gekopie-*

Emile: "We zijn de meest gekopieerde partij van Nederland."

erde partij van Nederland. Omdat we uiteindelijk ideeën van ons ineens terug zien bij andere partijen. Tegen rekeningrijden, de hypotheekrenteaftrek voor hoge inkomens durven aanpakken, verzet tegen een hoger eigen risico in de gezondheidszorg. Ik zie dat als successen van onze vasthoudendheid.

EN ANDERE PARTIJEN MAKEN ER VLAK VOOR DE VERKIEZINGEN GOEDE SIER MEE.

Het gaat om de resultaten, en die hebben we toch mooi bereikt. Maar we zullen onze bescheidenheid van ons moeten afgooien en in de toekomst onze successen vaker claimen.

WAAR HAAL JE INSPIRATIE UIT?

Uit de persoonlijk verhalen van mensen. Tijdens de campagne voor de gemeenteraadsverkiezingen stond ik naar een toespraak van Agnes Kant te luisteren. Een vrouw in het publiek, die de hele tijd hard stond te klappen, vertelde me haar situatie. Als alleenstaande moeder van drie kinderen heeft ze een volledige baan in de zorg. Maar ondanks haar werk houdt ze na aftrek van vaste lasten maar acht tientjes over om haar kinderen en zichzelf eten en kleding te geven. Dat raakt me in mijn hart. Zeggen we vijf procent extra voor mensen met de laagste inkomens dan hebben we dat niet zomaar verzonnen, maar zien we mensen van vlees en bloed voor ons. Zoals deze mevrouw.

VOOR ZULKE MAATREGELEN HEB JE LINKSE SAMENWERKING NODIG.

Tja, na de verkiezingen ben ik benieuwd wat er overblijft van het sociale van de PvdA. Job Cohen kan wel zeggen dat hij links beleid wil, maar ik moet het nog maar zien. Voor het land zou linkse samenwerking heel goed zijn.

KLIEKVORMING IN DE LINKSE KERK, ZEGT DE PVV DAN.

Inderdaad. Zo verkondigen andere partijen ook de nodig onzin over ons: volgens Groen Links zijn we conservatief. Wat is er conservatief aan zekerheid bieden voor kwetsbare groepen? En de PVV, daar kan ik niets mee. Die heeft geen oplossing voor de crisis. Ze zeggen ook 65 blijft 65 en zijn ook voor investering in de zorg. Net als wij. Maar een oplossing voor de crisis hebben ze niet. En aangezien die partij helemaal geen visie heeft op de economie, zal een stem op de PVV een stem zijn tegen mensen met lage- of middeninkomens. Gezwets over hoofddoekjes en theemutsen lost niets op. Ze zijn vooral goed in haat zaaien. Daar schiet niemand iets mee op.

HOE ONTSPAN JE JE NA EEN DRUKKE WERKDAG?

Ik ga eens lekker zitten met een glaasje. Ik zet een cd op. Dat kan van alles zijn, maar als ik echt wil afreageren dan zet ik hardrock op: heerlijk uit mijn dak met Metallica of Iron Maiden.

Het volledige verkiezingsprogramma van de SP en nog veel meer over Emile Roemer vindt u op www.sp.nl Daar kunt u ook uw commentaar geven op de bezuinigingsvoorstellen van alle partijen.

TEKST: ANTHONIE VERMEER
FOTOGRAFIE: SUZANNE VAN DE KERK

DE SP = VOOR IEDEREEN

5 KERNPUNTEN

1. Bezuinigen waar het kan, investeren waar het moet

Dus is het gedaan met bonussen en bizarre beloningen. En wie heel veel verdient, mag ook meer belasting gaan betalen. Dan krijgen we geld voor betaalbare zorg, meer wijkagenten en de strijd tegen armoede.

2. Goed onderwijs voor iedereen

Dat is verreweg de beste investering in de toekomst. Handen af van de studiebeurs en meer vertrouwen in onze leerkrachten.

3. 65 blijft 65

De politiek moet geen problemen maken maar oplossen. Als mensen onder de 65 jaar hun baan houden of nieuw werk krijgen, kan iedereen vanaf 65 van zijn AOW gaan genieten.

4. Zeggenschap over wat van ons allemaal is

De uitverkoop van de publieke sector - spoor, bus, gas en stroom - is een grote blunder gebleken. Dus: terugdraaien waar het kan. Geen marktwerking in de zorg en meer zeggenschap over onze algemene middelen.

5. Wonen voor iedereen

Wonen is een recht. Dus zorgen we voor meer betaalbare woningen, laten we de huurprijzen niet vrij en garanderen we mensen met een eigen huis renteaftrek over de eerste 350 duizend euro hypotheekschuld.

Het volledige verkiezingsprogramma van de SP vindt u op www.sp.nl

AGNES EN JAN BEDANKT!

JAN MARIJNISSEN BLIJFT ANTWOORDEN ZOEKEN

De doorloopsnelheid van Haagse politici is hoog. Veel Kamerleden zien het verblijf aan het Binnenhof als een stap in hun carrière. Jan Marijnissen niet, hij neemt nu toch afscheid van de Kamer. Maar geen zorg: hij blijft van de partij in de Nederlandse politiek. Als voorzitter van de SP - en als politiek pionier in onzekere tijden.

Twee jaar terug legde Jan Marijnissen het fractievoorzitterschap van de SP neer. Zijn gezondheid maakte dat nodig. Ook politieke krachtpaters moeten luisteren naar hun lijf. Hij koos voor een plek in de schaduw, om vanaf daar nieuw SP-talent op te leiden.

Jan werd één van 's lands meest gewaardeerde politici. Dat ging niet vanzelf. Hard werken is de voormalige lasser uit Oss nooit vreemd geweest. Keer op keer verplichtte hij zichzelf nieuwe terreinen te verkennen, om antwoorden te kunnen geven op vragen van de bevolking. Hoe kunnen we zorgen dat mensen uit het buitenland hier beter integreren? Wat moeten we met Europese samenwerking die niet de mens maar het geld centraal stelt? Waarom is het verkeerd om te snel naar militaire oplossingen voor humanitaire conflicten te grijpen? En hoe maken we de samenleving creatief en dynamisch, in plaats van cynisch en afwachtend? Die pionierszoektocht gaat volop door. Jan wil de komende tijd met name antwoord vinden op de vraag hoe je je thuis kunt voelen in een wereld die steeds meer een dorp wordt en waarin iedereen en alles met elkaar te maken heeft. Als mensen zich in die wereld niet thuis voelen, durven ze ook niet met open blik naar die wereld te kijken. En dan ontstaan tal van nieuwe bedreigingen voor de samenleving. Maar als mensen wel hun plek weten te vinden, kun-

Vrienden, partijgenoten, iconen.

nen we de toekomst aan, met al zijn nieuwe en spannende uitdagingen.

Zijn partij gaat spannende tijden tegemoet. En zijn zoektocht naar nieuwe antwoorden gaat verder.

Gezien zijn prestaties in het verleden, lijkt er echter alle reden met vertrouwen zijn nieuwe activiteiten tegemoet te zien! Het blijft hard werken voor Jan.

TEKST: TINY KOX

Jan kijkt tijdens de verkiezingscampagne van 2006 in de toekomst.

Agnes bezoekt tijdens haar toer door het land een verpleeghuis in Zaandam.

TROTS OP AGNES

Twee iconen verdwijnen uit de Nederlandse politiek: Jan Marijnissen en Agnes Kant. Laatstgenoemde trok zich twee maanden geleden terug als fractievoorzitter van de SP. Jan doet niet mee aan de komende verkiezingen. SP-senator Tiny Kox schenkt beiden een column.

Voordat ze fractievoorzitter werd, was ze al meer dan tien jaar hét SP-gezicht van de gezondheidszorg. Agnes Kant maakte dat er openlijk gesproken werd over wat eerder verzwegen werd: wantoestanden in de thuiszorg en in de verpleeghuizen, toenemende tweedeling in de zorg, de opkomst van de 'zorgmarkt', waar centen vóór mensen gaan. Een paar jaar geleden nam ze met verve en veel enthousiasme en met dezelfde inzet en betrokkenheid het fractievoorzitterschap op zich. Ze knokte net als eerder voor de zorg, voor beter onderwijs en veiligheid, tegen de armoede, voor behoud van de AOW. Ze riep het kabinet op te komen met een andere politieke koers toen bleek dat het neoliberalisme had gefaald, en ons de crisis bracht. Ze streed voor aanpak van de veroorzakers van de crisis in plaats van de rekening van de crisis bij de mensen te leggen. Ze voerde succesvol stevige debatten met minister-president Balkenende die weigerde verantwoording af te leggen over de Nederlandse steun aan een misdadige illegale oorlog in Irak. En ze speelde een cruciale rol in door haar aangevraagde debatten over de militaire missie in Afghanistan voordat het kabinet viel. De gedreven opvolgster van Jan Marijnissen moest het helaas afleggen tegen de beeldvorming in de media.

Agnes deed wat ze vond dat ze moest doen, toen de SP bij de raadsverkiezingen minder scoorde dan voorheen. Ze trok zich het beperk-

te verlies aan en oordeelde dat het beter was dat ze terugtrad. Ze realiseerde zich dat haar boodschap om in crisistijd te kiezen voor de partij die de crisis voorspeld en ervoor gewaarschuwd had niet voldoende was overgekomen. Ze wond er geen doekjes om. Ze had kunnen zeggen dat het 'maar raadsverkiezingen waren' en 'peilingen maar peilingen'. Maar de feiten zouden blijven zoals ze zijn. En die feiten, die inhoud, telde voor Agnes – juist omdat ze zich altijd zo aan de inhoud van haar politieke boodschap verbonden heeft.

Met haar jarenlange inzet leverde Agnes het bewijs dat de politiek nog echt iets kan betekenen voor mensen in nood. Daarom zijn we in de SP zo trots op Agnes.

Agnes voert 65-blijft-65-actie op de Coolingsingel in Rotterdam.

DE GESCHIEDENIS VAN AGNES K

Agnes K. was geen natuurtaent in de Nederlandse politiek. Ze worstelde met de media en vooral op de televisie was het moeilijk voor haar. Ze kon het niet; de ene keer was ze te grimmig, de andere keer had ze weer teveel lipstick op. We wisten niet wat we aan haar hadden. We wisten niet wat we aan haar hadden?! Zelden zo'n betrouwbare

volksvertegenwoordiger gezien!! We wisten wel wat we aan haar hadden: geen viswijf maar een moordwif. Twintig jaar lang heeft ze zich doodgevochten voor een betere zorg, voor een betere behandeling en tegen het korten op de chronisch zieken. Ze was tegen de asfaltering van Nederland. Ze was tegen de privatisering van zieken-

huizen, die andere partijen willen opsmukken en stylen. Wat in een fatsoenlijke staat niet nodig is. Agnes Kant was een parlementariër zoals je je in je volmaakte dromen wenst. Want wie is er voor domme oorlogen? Wie is er voor privatiseringen van ziekenhuizen, die naar je inkomen kijken? Wie is er tegen een betere behandeling van chro-

nisch zieken? En wie is er tegen fatsoenlijk openbaar vervoer? Niemand! Maar niemand stemde op Agnes Kant. Ze was té geschikt. Ze was een natuurtaent! De Nederlandse kiezer is de tragische figuur in deze geschiedenis. Niet Agnes Kant.

JAN MULDER

Ewout Irrgang: "SP garandeert hypotheekrente-af trek voor iedereen tot een schuldbedrag van 350 duizend euro."

EEN BETER NEDERLAND VOOR MINDER GELD

De sterkste schouders de zwaarste lasten laten dragen. De lage inkomens ontzien. En maatregelen om de crisis te bezweren. Het kán. SP-Kamerlid en financiënspecialist Ewout Irrgang legt uit hoe.

JE BENT AL LANG DE FINANCIËEL SPECIALIST VAN DE SP. WAT DEED JE DAARVOOR?

Tijdens mijn studie politicologie en economie was ik al vanaf 1997 lid van de SP. En tussen 1998 en 2005 was ik medewerker van de Kamerfractie van de SP. Daarna werkte ik een half jaar bij de Nederlandse Bank aan macro economische voorspellingen en de overheidsfinancien. (Lachend) – Niet als toezichhouder, hoor!

WAT IS HET BELANGRIJKSTE IN DE ECONOMISCHE PLANNEN VAN DE SP?

De mensen met lage inkomens beschermen. Juist tijdens een crisis moet je zekerheid bieden. Daarom wil de SP de minimuminkomens met vijf procent verhogen. Zij dragen geen schuld aan de crisis en bovendien kunnen veel gezinnen met een laag inkomen hun gezin niet goed onderhouden. Door van de hoge inkomens meer te vragen en de lagere te ontzien verdelen we de lasten eerlijker. Bijvoorbeeld door de kinderbijslag en de premie voor de ziektekostenverzekering te laten afhangen van het inkomen. Dus wie meer verdient draagt meer bij en krijgt minder. Zo ook in het betalen van belasting: wie meer verdient dan 150 mille per jaar willen we voor elke euro boven

die anderhalve ton 65 cent belasting laten betalen. Kortom: een toptarief van 65 procent. En wat betreft de financiële crisis? We gaan zakenbanken en spaarbanken van elkaar scheiden, zodat er niet kan worden gekopt op de beurs met ons spaargeld.

WAT HEEFT DE SP IN DE VOORBIJE OPPOSITIEPERIODE OP ECONOMISCH TERREIN BEREIKT?

Het belangrijkste is dat wij voortdurend de zelfverrijking in de financiële sector aan de kaak hebben gesteld. Voormalig minister Wouter Bos van Financiën deed veel te weinig om de bonussen aan te pakken terwijl de banken miljarden van de overheid kregen. Op voorstel van de SP nam de Tweede Kamer een wetswijziging aan die het aantal commissariaten dat één persoon kan hebben beperkt tot maximaal vijf. Want het is onmogelijk om goed werk te leveren als je er veel hebt. Nu moet de Eerste Kamer dit nog aannemen. Mede op ons initiatief heeft de Tweede Kamer ook een wet aangenomen die fusiebonussen verbiedt. Dus bedrijfsbestuurders kunnen zich niet meer verrijken aan de overname van hun bedrijf, zoals Groenink deed na de overname van ABN Amro.

DE SP WIL 10 MILJARD EURO INVESTEREN. WAARIN?

Op de eerste plaats armoedebestrijding. Er zijn teveel werkende armen – schoonmakers bijvoorbeeld – mensen die hard werken voor hun geld maar niet kunnen rondkomen. Het gevolg is dat er in Nederland duizenden kinderen in armoede leven. Armoede leidt tot isolement en uitzichtloosheid. Dat hoort niet thuis in een beschaafde samenleving. Ook wil de SP investeren in onderwijs en gezondheidszorg. We willen

in het onderwijs méér goed opgeleid personeel voor de klas en in de zorg méér handen aan het bed. We betalen dat voor een groot deel van geld dat we zullen besparen op bureaucratie.

Bijvoorbeeld zitten er dure managementlagen in zorg en onderwijs die maar weinig toevoegen voor dat dure geld. Of neem het Centrum Indicatiestelling Zorg – het CIZ – dat heel bureaucratisch bepaalt of iemand medische hulp nodig heeft die onder de AWBZ valt.

Eerst zegt de eigen behandelaar dat je bepaalde zorg nodig hebt, maar dan moet ook nog het CIZ eraan kijken. Dat is het bijna altijd eens met de arts, maar dat kost wél geld. Ook kunnen we veel besparen door centraal medicijnen in te kopen. En laat duidelijk zijn dat we geen cent eigen risico in de zorgverzekering willen.

MAAR WAAR GA JE OP BEZUINIGEN?

Ik noemde al de bureaucratie; ook afschaffing van het UWV en de waterschappen horen daarbij. De WW kan goed aan de gemeenten worden overgelaten want die doen nu ook de bijstand al en de waterschappen vormen eigenlijk een overbodige bestuurslaag. Defensie is voor ons een belangrijke bezuinigingspost. Laten we geen dure straaljagers kopen, niet aan meerdere buitenland missies tegelijkertijd meedoen en enkele onderdelen inkrimpen.

Aan de andere kant kunnen we ook meer inkomsten behalen. De SP wil voor bedrijven die meer dan 200 duizend euro winst maken per jaar de vennootschapsbelasting optrekken naar dertig procent. Nu betalen deze ondernemingen 25½ procent, dus de verhoging is niet onredelijk. Daarnaast willen we banken belasten met een bankheffing, waarmee een deel van de door hen aangerichte schade aan de economie kan worden terugbetaald.

WAT WIL JE MET DE HYPOTHEEK-RENTEAF TREK?

We willen de hypotheekrente-af trek maximaliseren en garanderen de hypotheekrenteaf trek voor iedereen tot een schuldbedrag van 350 duizend euro. Het maximum van 350 mille wordt over een periode van tien jaar geleidelijk ingevoerd. We kunnen volgend jaar beginnen met een maximum van een miljoen euro hypotheekschuld. Het percentage waartegen hypotheekrente kan worden afgetrokken wordt geleidelijk beperkt van maximaal 52 procent tot maximaal 42 procent.

WAAROM VEELVERDIENERS AANPAKKEN; ZIJ HOUDEN DE ECONOMIE TOCH DRAAIENDE?

De SP heeft niets tegen geld verdienen. We misgunnen niemand succes en rijkdom. Maar het is toch logisch om meer te vragen van mensen die meer kunnen betalen? Dat is logisch en eerlijk, want niemand in een beschaafd land zou arm hoeven te zijn.

MAAR HET BEELD LEEFT DAT IN EEN LAND MET DE SP AAN HET ROER DE CHIRURG NET ZOVEEL ZAL VERDIENEN ALS DE CAISSIÈRE.

Minder grote inkomensverschillen juichen we toe, maar een heilstaat waar iedereen hetzelfde verdient? Daar zijn we echt niet op uit hoor. Ik weet ook niet waar het idee vandaan komt; we hebben het zelf niet de wereld in geholpen.

VAN DE WERKGEVERS WELLICHT? DE SP HEEFT ALLEEN MAAR OOG VOOR WERKNEMERS.

Dat is onzin. Kleine ondernemers zijn juist bij ons 't beste af. Rechtse partijen hebben het vooral goed voor met de grote ondernemers. Wij staan voor de belangen van kleine bedrijven. We willen ze bijvoorbeeld korter laten betalen voor zieke werknemers. Ziek personeel krijgt dan betaald uit de opbrengsten van een algemene heffing voor werkgevers. Ook willen we de huurbescherming van zelfstandigen verbeteren en onderzoeken hoe we ZZP'ers onder de sociale zekerheid kunnen brengen. En dat zijn maar enkele van tientallen van onze voorstellen om de positie van ondernemers te verbeteren. *

EN 65 BLIJFT 65?

Niemand weet eigenlijk precies wat de vergrijzing kost. Iedereen doet of het een last is dat we ouder worden, maar 't is toch mooi dat we langer leven. We weten dat de vergrijzing met kosten gepaard gaat, maar waar die precies zullen liggen en hoe groot ze zijn? Er wordt gegoocheld met cijfers, maar niemand weet hoe het straks zit. Wel weten we dat de vergrijzing straks ook pensioenbelastingopbrengsten gaat leveren. Uiteindelijk gaat het om keuzes maken. Waarom zou de vergrijzing betaald moeten worden door anderen zelf? Volg je onze voorstellen dan kan 65 65 blijven.

WAAROM DAN TOCH DIE BREDE OVERTUIGING VAN ANDEREN DAT WE LANGER MOETEN DOORWERKEN?

Bangmakerij Als de overheiduitgaven beperkt worden, bijvoorbeeld door de AOW-leeftijd te verhogen, dan kunnen de lasten omlaag. Daarvan profiteren vooral grote bedrijven en mensen met hogere inkomens. Een stem op rechts is een stem voor grotere inkomensverschillen. Een stem op de SP is een stem voor bescherming van de mensen die het nodig hebben.

De SP en Ewout hebben veel meer plannen waarmee Nederland voor minder geld beter kan worden. Kijk maar op www.sp.nl/ewoutirrgang/

** De SP wil een trits maatregelen invoeren om de positie van kleine zelfstandigen te verbeteren. U leest er alles over in ' Hart voor de Zaak' - te vinden op www.sp.nl*

TEKST: ANTHONIE VERMEER
FOTOGRAFIE: BAS STOFFELSEN

EERLIJKER DELEN

De SP wil de hoogte van kinderbijslag en ziektekostenpremie voortaan van het inkomen laten afhangen.

KINDERBIJSLAG

Huishoudens met een bruto jaarinkomen vanaf € 80.000,- zullen stapsgewijs minder kinderbijslag krijgen. Is het inkomen hoger dan € 120.000,- dan vervalt het recht op kinderbijslag.

ZIEKTEKOSTENPREMIE

Alleenstaanden die per jaar meer dan € 63.000,- euro bruto verdienen, gaan stapsgewijs meer betalen. Voor samenwonenden stellen we de grens op € 80.000,-.

Het modaal bruto inkomen is ongeveer € 32.000,- per jaar. De maatregelen zijn dus van toepassing voor wie 2x à 3x modaal of méér verdient.

WAT BIJDT DE SP IN CRISISTIJD?

EEN BETER NEDERLAND VOOR MINDER GELD. ZO HEET HET NIEUWE VERKIEZINGSPROGRAMMA VAN DE SP. KAMERLID EWOUT IRRGANG (AFKOMSTIG VAN DE NEDERLANDSCHE BANK) EN RONALD VAN RAAK (HISTORICUS EN FILOSOOF) SCHREVEN MEE AAN HET NIEUWE PROGRAMMA.

Ewout Irrgang: "Doordat onverantwoordelijke bankiers, beleggers en bestuurders grote gaten in de schatkist hebben geslagen, moet Nederland zuinig aan doen. De SP wil daarom de komende vier jaar voor 14 miljard euro bezuinigen op overbodige uitgaven en voor 6 miljard euro de lasten verhogen. Niet voor iedereen, maar voor de mensen die dat het beste kunnen betalen. Daarnaast willen we 10 miljard euro investeren in zorg, onderwijs, veiligheid en sociale zekerheid. Zo verlagen we het begrotingstekort van 6,3 procent in 2010 tot 1,25 procent in 2015. Met ons programma bieden we drie keer zekerheid. De mensen die de afgelopen jaren het meest hebben geprofiteerd, laten we het meest betalen. De overheid neemt weer meer verantwoordelijkheid voor onze publieke voorzieningen. En we gaan investeren in zaken die de mensen het meest nodig hebben, zoals veiligheid, onderwijs en zorg."

EWOUT: HOGERE BELASTING VOOR INKOMENS BOVEN 1,5 TON PER JAAR

De SP laat de mensen die de afgelopen jaren het meest hebben geprofiteerd nu het meest betalen. Eerlijk toch? In de inkomstenbelasting is het toptarief de afgelopen tijd verlaagd van 72 procent naar 52 procent. Wij willen een nieuw toptarief invoeren van 65 procent voor het bedrag dat mensen boven de 150 duizend euro verdienen. Ook aan bedrijven vragen we een extra bijdrage. De winstbelasting – vennootschapsbelasting – is de afgelopen decennia verlaagd van 48 procent naar 25,5 procent. Die verhogen we naar 30 procent. De banken die miljarden belastinggeld hebben gekregen, maken alweer winsten. Via een stevige bankenheffing moeten ze een deel van de schade die ze hebben aangericht, nu terugbetalen. Bezuinigen kan ook door rijke mensen minder belastingvoordeel te geven. De hypotheekrenteaftrek kost elk jaar zo'n 12 miljard euro. Mensen helpen een huis te kunnen kopen, daar zijn wij erg voor. Maar een groot deel van dat geld komt nu terecht bij mensen met de hoogste inkomens en die de duurste woningen bezitten. Dat was nooit de bedoeling. En daar moeten we dus iets aan doen. De SP kiest ervoor om de overgrote groep bezitters van een eigen huis zekerheid te geven. We garanderen de hypotheekrenteaftrek voor iedereen, over de eerste 350 duizend euro hypotheekschuld. Daarboven gaan we de aftrek gaandeweg beperken."

Lees verder op pagina 9

DE KRACHT VAN BESTUURDER, IDEALIS

DE BESTUURDER

Emiles talent voor leiderschap toonde zich al vroeg: als broekkie van 18 jaar was hij voorzitter van SP-afdeling Boxmeer. Nadat hij van 1994 tot 2002 in de gemeenteraad had gezeten, was hij van 2002 tot 2006 wethouder. En loco-burgemeester. De pers noemde het een "Roemerbonus" dat zijn fractie na de verkiezingen van 2006 was gegroeid van vier naar zes Raadszetels. (Boxmeer heeft er 21.)

Stille tekens van Emiles kordate optreden als bestuurder staan nog in Boxmeer. Ten eerste een (destijds) gloednieuwe praktijkschool. Deze is bestemd voor wie het VMBO te hoog is gegrepen. Radeloze ouders hadden bij Emile zitten huilen omdat hun kroost was aangewezen op de dichtstbijzijnde school in Nijmegen. Een zware belasting voor kind en ouders. Daarom zorgde Emile ervoor dat Boxmeer een praktijkschool voor speciaal onderwijs kreeg. Hoe precies, dat doen we een volgende keer uit de doeken maar neem gerust aan dat er een knap staaltje bestuurderschap aan te pas is gekomen.

Andere stille getuigen vormen de basisscholen in Boxmeer die onder Emiles wethouderschap naar ieders tevredenheid in korte tijd werden opgeknapt en gemoderniseerd. Bent u ouder, onderwijzer, schoolbestuurder, omwonende van een school, aannemer of lokaal politicus dan weet u vast en zeker hoe moeizaam de processen rond schoolrenovatie doorgaans verlopen. Nou, niet waar Emile het voor 't zeggen heeft. Hij pakt aan en stopt niet tot er resultaat is geboekt.

DE BINDER

Ziet u het voor zich? Een coalitie van VVD, CDA, een lokale partij en de SP. Nadat Emile in Boxmeer als fractievoorzitter van de verkiezingswinnaar dit onmogelijk lijkende college had gesmeed, was de hamvraag: hoe lang houden ze het vol? Inmiddels weten we het antwoord: vier jaar, dus de volle periode. Emile wordt door vriend en vijand beschouwd als de man achter het succes van de coalitie. Want als er een relletje dreigde, een conflict sluimerde of twee collegeleden tabak kregen van elkaar, dan werd de diplomatie van Emile ingeroepen. Leek een plan politiek gezien voor last te kunnen zorgen, dan liep de zaak via Emile. Hij haalde de scherpe kantjes eraf en hield de mensen in gesprek met elkaar. Met humor en relativering zorgde hij ervoor dat onderlinge tegenstellingen altijd inhoudelijk bleven en nooit persoonlijk werden. Zo werd er dankzij Emile geen tijd en energie vermorst aan conflicten, die barsten hadden kunnen veroorzaken in de samenwerking van de coalitie.

DE KNOKKER

De pitbull had er ook boven dit stukje kunnen staan, maar dat past niet bij de vriendelijkheid van de immer redelijke Emile. Toch, bijt hij zich vast in een kwestie dan laat hij niet meer los. Als Raadslid in Boxmeer stroopte hij zijn mouwen op voor mensen die de dupe waren van achterstallig woningonderhoud. Dat heeft de wethouder van volkshuisvesting geweten! Waar anderen stoppen na een fel debat in de gemeenteraad, gaat Emile de straat op om te enquêteren. Hij inventariseerde alle gebreken en mobiliseerde de bewoners. Er werd gedemonstreerd bij de woningbouwvereniging. De directie werd aan de lopende band achter het bureau vandaan gehaald om debatavonden bij te wonen en met eigen ogen de gebreken te aanschouwen. De wethouder kreeg dezelfde behan-

EMILE ROEMER

T, KNOKKER, BINDER

deling. De pers werd bestookt met persberichten. En zolang resultaat uitbleef, werden de acties herhaald. Uiteindelijk zwichtte de woningbouwvereniging en werd de situatie van tientallen mensen verbeterd, zonder huurverhoging. Toen vlak voor kerstmis een uitkering van iemand in zijn woonplaats werd stopgezet, ging hij radeloos naar Emile. Hoe moest hij nu met zijn gezin de kerst door en het tot het nieuwe jaar uitzingen? Emile bezocht de wet-houder en vertrok niet eerder voordat de stopzetting was teruggedraaid en de behandeling van de kwestie een paar weken was opgeschort. Graag begeestert Emile de Knokker ook anderen in hun strijd. Daarom bezocht hij de stakende schoonmakers in Utrecht om ze aan te moedigen en te verzekeren dat de aanhouder wint. Als die er maar voor vecht.

DE IDEALIST

Als kind kon hij al slecht tegen onrecht en trok ten strijde tegen de pestkoppen in de buurt en op school. Niet dat hij zelf werd gesard, maar hij moest het nu eenmaal opnemen voor de underdog. Zat gewoon in zijn bloed. Naar eigen zeggen is Emile idealistisch geboren. Daar heeft geen specifieke ervaring, noch trauma of rolmodel voor aan te pas hoeven komen.

Hoewel hij later wel een idool zou krijgen: Martin "I have a dream" Luther King. De voorvechter van rassengelijkheid in de VS, die in 1968 werd vermoord. Een poster in Emiles werkkamer herinnert aan de man die op geweldloze wijze de strijd aanging die heeft geleid tot wat in zijn dagen voor onmogelijk werd gehouden: een niet-blanke als president. Precies het soort idealisme dat Emile voorstaat: geweldloos en resultaatgericht. Zeker weten dat Emile zelf niet vergeleken zou

willen worden met de grote Martin Luther King. Maar ook hij wil de wereld verbeteren. Zijn idealisme is zeer praktisch van en realistisch: aanpakken en vastbijten tot het doel is bereikt. En mensen mobiliseren zodat ze hun eigen idealen kunnen verwezenlijken.

TEKST: ANTHONIE VERMEER

FOTOGRAFIE: ARI VERSLUIS & ELLIE UYTENBROEK

Ronald van Raak: "We willen de topinkomens in de (semi)publieke sector beperken, zodat niemand meer verdient dan de minister-president. Ook maken we een einde aan te luxe voorzieningen en andere voordelen voor politici. In plaats van de royale wachtgeldregelingen brengen we oud-politici gewoon onder de WW, de Ziektewet en de arbeidsongeschiktheidswet. Dat is wel zo eerlijk. De SP heeft de afgelopen jaren onderzoek gedaan onder tienduizenden onderwijzers, politieagenten en medewerkers van zorg- en welzijnsinstellingen. En overal hoorden we hetzelfde verhaal; in de publieke sector zijn meer managers gekomen, wat geleid heeft tot meer bureaucratie. Medewerkers worden vaker gecontroleerd, maar hebben ondertussen minder mogelijkheden om hun werk goed te doen. Veel publieke instellingen zijn vreemd van hun publieke taak. Woningcorporaties worden niet meer afgerekend op de huizen die ze bou-

RONALD: DE SP WIL INVESTEREN IN POLITIE EN PUBLIEKE VOORZIENINGEN

wen, maar op de winst die ze maken. Veel publieke diensten zijn verzelfstandigd, zoals de spoorwegen, of verkocht, zoals de busbedrijven. Onze grote energiebedrijven zijn zelfs verkocht aan buitenlandse overheidsbedrijven. De SP wil de komende tijd de overheid weer verantwoordelijk maken voor dat wat van ons allemaal is. We investeren daarom fors in het onderwijs, waar we de bemoeienis van managers verkleinen en de zeggenschap van leraren vergroten. In plaats van te bezuinigen investeren we in de politie, in extra agenten en kleinschalige politiestellen. We beperken de marktwerking in de zorg, met een inkomensafhankelijke zorgverzekering, minder bureaucratie en kleinschalige zorginstellingen. De verplichte aanbesteding van het openbaar vervoer verdwijnt en overheden kunnen weer eigen vervoersbedrijven beginnen. Gemeenten gaan samen met corporaties plannen maken voor een betere volkshuisvesting. Het rijk neemt de verantwoordelijkheid voor een duurzame energievoorziening." Verantwoordelijkheid nemen betekent dat je problemen niet afschuift op anderen. Jarenlang heeft de politiek toegekeken hoe de tegenstellingen in de samenleving toenamen. Hoe witte en zwarte scholen en buurten ontstonden. Politici moeten meer doen dan tegen migranten te zeggen: aanpassen of wegwezen. Overheden moeten iedereen de kans geven om te integreren door er samen met scholen voor te zorgen dat er goede, gemengde scholen komen. En door samen met de woningcorporaties te werken aan plezierige, gemengde wijken. En de arbeidsmarkt gaan we een stuk beter reguleren, zodat werknemers niet worden weggeconcentreerd en arbeidsmigranten niet worden uitgebuit."

Het volledige partijprogramma van de SP vindt u op www.sp.nl

TINY KOX

TEST: HOE GOED KENT U DE SP?

Iedereen heeft een mening over de SP. Prima, want de partij heeft zelf duidelijke opvattingen over de samenleving, over hoe deze verbeterd kan worden en steekt die ideeën niet onder stoelen of banken. Maar hoe goed kent u de SP eigenlijk? We dagen aanhangers, tegenstanders, zwevende kiezers en politiekhaters van links tot rechts uit om hun kennis te testen.

1. De SP is voor het behoud van de studiefinanciering. Welke partij is voor de afschaffing van de studiefinanciering?

- A) D66 B) VVD
C) PvdA D) Alle drie genoemde partijen

2. Tot welke hoogte wil de SP de hypotheekrenteaftrek ongemoeid laten?

- A) € 200.000
B) € 350.000
C) € 550.000
D) De SP wil de hypotheekrenteaftrek helemaal ongemoeid laten.

3. Hoe heet het lawaaiige NAVO-gevechtsvliegtuig waartegen de SP actie voert?

- A) JSF B) Tornado C) Awacs D) F24

4. De SP is voor de invoering van extra belasting voor banken. In welk land is deze belasting al ingevoerd?

- A) Duitsland B) Frankrijk C) België D) Hongarije

5. De afgelopen jaren is de SP-fractie in de Tweede Kamer stevig gegroeid. Welke reeks geeft de toename van het aantal Kamerzetels correct weer?

- A) 1-2-5-25 B) 2-5-9-25 C) 2-4-8-26 D) 2-9-15-25

6. Welk SP-Kamerlid werd in 2008 uitgeroepen tot groenste politicus van Nederland?

- A) Krista van Velzen B) Remi Poppe
C) Hugo Polderman D) Harry van Bommel

7. In welke van deze steden is de SP de grootste partij?

- A) Maastricht B) Eindhoven
C) Heerlen D) Den Bosch

8. Hoe heet het verkiezingsprogramma van de SP?

- A) Een beter Nederland voor hetzelfde geld
B) Zekerheid in crisistijd
C) Een beter Nederland voor minder geld
D) Een beter Nederland, ook in crisistijd

9. Hoe heet de jongerenvereniging van de SP?

- A) Rood B) Jonge Socialisten
C) Dwars D) Tomaat

10. De SP voerde de afgelopen tijd actie tegen de versoepeling van het ontslagrecht. Van welke minister was dit plan afkomstig?

- A) Balkenende (CDA) B) Donner (CDA)
C) Van der Hoeven (CDA) D) Bos (PvdA)

11. Hoe heet de actie waarin SP'ers de straat op gaan en bij mensen aanbellen om naar hun woonervaringen en problemen te informeren?

- A) Rood op Straat B) Kijk in je Wijk
C) Buurten in de Buurt D) Hup, de Stad in!

12. In welk Europees land zit een zusterpartij van de SP in de regering?

- A) Spanje B) Zweden
C) Noorwegen D) Portugal

13. De SP pleitte onlangs voor het afschaffen van een bonnenquotum voor politieagenten. Volgens oud-minister Ter Horst (PvdA) bestaat dit quotum niet meer. Volgens wie wel?

- A) de Consumentenbond B) de politie
C) Maurice de Hond D) PvdA

14. De SP wil de salarissen van landelijke politici verlagen. Hoeveel burgers verdienen meer dan een Tweede Kamerlid?

- A) 20 op de 100 burgers B) 10 op de 100 burgers
C) 5 op de 100 burgers D) 3 op de 100 burgers

15. Welke onderwerpen behandelde Emile Roemer in de Tweede Kamer voordat hij fractievoorzitter werd?

- A) Openbaar Bestuur en Veiligheid
B) Buitenlandse Zaken en Ontwikkelingssamenwerking
C) Jeugd en Gezin
D) Verkeer en Vervoer

JUISTE ANTWOORDEN

1D - 2B - 3C - 4C - 5B - 6C - 7C - 8C - 9A - 10C - 11C - 12C - 13B - 14D - 15D

Reken voor elk correct antwoord 1 punt. Tel uw score op en lees uw resultaat af:

0 - 2 PUNTEN: had u uw leesbril vergeten op te zetten? (Of iets serieus mis met uw ogen? De SP ziet erop toe dat medische zorg bereikbaar blijft voor iedereen.)

3 - 4 PUNTEN: u moet vast nog aan uw inburgeringcursus beginnen. (De SP doet trouwens veel moeite om integratie te verbeteren.)

5 - 6 PUNTEN: wij lezen ook liever eerst de sportpagina's maar er is meer belangwekkends, hoor. (Niet oordelen over de SP, u weet er namelijk nog niet genoeg van.)

7 - 8 PUNTEN: begint er op te lijken. (Laat u verrassen hoe boeiend politiek kan zijn, neem eens een kijkje op www.sp.nl)

9 - 10 PUNTEN: u bent aardig op de hoogte en gaat 9 juni vast en zeker stemmen. (Kijk voor een verstandig stemadvies op www.sp.nl)

11 - 12 PUNTEN: u bent goed op de hoogte en ze kunnen u vast niets wijsmaken. (Dus zult ook u het wel gehad hebben met JP Balkenende c.s.)

13 - 14 PUNTEN: u bent een connaisseur, gefeliciteerd! (Bent u nog geen lid van de SP? U zou zich er vast en zeker thuis voelen!)

15 PUNTEN: uw hart klopt als we ons niet vergissen aan de goede kant: links! (Niet uw stembiljet kwijt raken, hoor!)

RONALD VAN RAAK
SP-Tweede Kamerlid

IEDEREEN ZIJN EIGEN WILDERS?

Weinig Nederlanders willen de Koran verbieden, of een 'kopvodden-taks' invoeren. Heel weinig mensen willen jonge moslims een knieschot geven, of geven oudere moslims de schuld van de files. Toch zeggen veel mensen dat ze misschien gaan stemmen op Geert Wilders. Niet omdat ze het eens zijn met deze standpunten. Maar omdat in Nederland eindelijk eens iets moet veranderen.

Geert Wilders kijkt goed naar de SP. Net als wij zegt hij dat we meer moeten investeren in verpleeghuizen. Net als wij zegt hij dat de pen-

sioenleeftijd niet omhoog moet. Ik ben blij met alle steun voor een beter Nederland. Maar ik keek toch wel vreemd op toen Wilders opeens een sociaal masker opzette.

Wilders is geen nieuwkomer in de politiek, twaalf jaar geleden werd hij Kamerlid voor de VVD. Al die jaren wilde hij fors bezuinigen op de sociale zekerheid en wilde hij juist minder hulp geven aan mensen die werkloos, ziek of oud worden. Iedereen moest zichzelf maar zien te redden. Mede dankzij Wilders kunnen steeds meer hardwerkende Nederlanders niet meer

fatsoenlijk rondkomen. Wilders laat echter ook zijn oude gezicht zien. Net als de VVD wil hij de belastingen voor de rijken verlagen en alle ruimte geven aan de dure banken en de grote bedrijven. Alle vrijheid voor de managers en bestuurders, aandeelhouders en speculanten, die onze economie op de rand van de afgrond hebben gebracht. Deze vrienden van Wilders hebben het spaargeld van mensen vergokt en ons land in de schulden gestoken.

Geert Wilders lijkt iedereen wat te bieden. Iedereen maakt zijn eigen Wilders. Mensen die genoeg hebben van de oude politiek, zien in hem de hoop op verandering. Maar weinig politici plakken al zo lang aan het Haagse pluche als hij. Mensen die nauwelijks kunnen rondkomen, hopen op meer sociale zekerheid. Maar die zekerheid zal Wilders ze niet geven.

De enige zekerheid die Wilders biedt is dat de veroorzakers van de crisis buiten schot zullen blijven. Dat niets wordt gedaan aan slechte leningen en foute bankiers. Dat mensen moeilijk aan het werk zullen komen, maar gemakkelijk worden ontslagen. Dat het geld niet terecht komt bij de mensen die dit het hardste nodig hebben.

Het klopt dat Nederland eindelijk eens moet veranderen. Onze samenleving is de afgelopen jaren steeds harder geworden. De armoede in ons rijke land is gegroeid. Nederland wil dat de tegenstellingen weer wat kleiner worden. En de omgang tussen mensen weer wat vriendelijker. Maar dat is niet het Nederland van Geert Wilders.

Meer columns van Ronald op: www.sp.nl/ronaldvanraak

DE S VAN SOCIALISTISCH, SOCIAAL EN... SUCCESSSEN

In 2006 werd de SP uit het kabinet gehouden. Maar de 25 Kamerleden lieten zich niet buitenspel zetten. Integendeel. Hier volgt een kleine greep uit wat ze hebben bereikt voor een socialer Nederland.

Dankzij de SP is de marktwerking grotendeels uit de thuiszorg.

THUISZORG MENSELIJKER GEMAAKT

"Ik kan me net zo goed voor heel Nederland uitkleden." Terwijl ze die woorden uitsprak zag heel Nederland hoe bejaarde Mieke zich achter haar rollator ontkleedde in het SP-spotje dat in 2008 de Gouden Loeki won. Door het overlaten van thuiszorg aan de marktwerking kreeg Mieke wekelijks een andere hulp om haar te wassen. Het spotje sloeg in als een bom en diende als breekijzer voor de voorstellen van Agnes Kant in de Tweede Kamer. Met succes: staatssecretaris Bussemaker repareerde de wet waardoor alfahulpverleners en cliënten meer rechten kregen. Een jaar later kreeg Agnes Kant een meerderheid van de Tweede Kamer achter haar voorstel om de marktwerking uit de thuiszorg te halen. Een SP-rapport over de salarissen van de thuiszorgtop leidde tot grote verontwaardiging onder werknemers. De minister beloofde daarom een maximum in te stellen voor de topsalarissen.

BESTUURSBONUSSEN NA BEDRIJFSVERKOOP AFGESCHOTEN

Kent u hem nog, topman Rijkman Groenink van ABN AMRO? Vlak voordat de kredietcrisis volledig uitbrak, verkocht hij 'De Bank'. Het aandelenpakket dat hij als topman in bezit had, werd hierdoor veel meer waard. Hij verdiende in één klap 25 miljoen euro. Tijdens het

verhoor door de commissie die onderzoek doet naar de kredietcrisis (en geleid wordt door SP'er Jan de Wit) vertelde hij dit bedrag 'met een zeker mate van woestheid te hebben geaccepteerd'. Tot op heden heeft hij het bedrag echter nog niet teruggestort. SP-Kamerlid Ewout Irrgang kreeg ook een 'zekere mate van woestheid' toen hij dit hoorde en regelde in de Tweede Kamer dat er een einde wordt gemaakt aan de beloningen voor bestuursleden die hun eigen bedrijf verpatsen.

COMMISSARIATEN STAPELEN VOORTAAN VERBODEN

Sommige bestuurders rijgen de ene bijbaan aan de volgende. Er zijn er met tientallen nevenfuncties. Een commissariaat hier en een beetje toezicht daar; het old-boys network verdeelt onderling de vaak goed betaalde baantjes bij bedrijven en overheid. Slecht bestuur en blind toezicht zijn het gevolg. Mede dankzij SP-Kamerlid Ewout Irrgang kan vanaf dit kalenderjaar niemand bij meer dan vijf grote bedrijven of instellingen toezichthouder (commissaris) worden. Bestuurders van grote bedrijven en instellingen mogen nog maar bij maximaal twee andere bedrijven toezichthouder zijn.

INTEGRATIE VERBETERD

Toen de SP in de jaren tachtig wees op grote problemen met de integratie van migranten, noemden linkse

partijen de SP extreemrechts. Maar de commissie die onderzoek deed naar het integratiebeleid, legde in 2004 bloot dat de analyse van de SP helemaal juist was. Tientallen jaren had de overheid toegestaan dat in wijken en scholen een scheiding tussen zwart en wit ontstond. Van integratie was geen sprake en de oorspronkelijke bewoners herkennen hun eigen buurt niet meer. Op aandringen van de SP moeten gemeenten nu aan de slag om rassenscheiding tegen te gaan. De chaos in de inburgeringscursussen wordt op initiatief van de SP aangepakt, en gemeenten kunnen bij woningtoewijzing ook sturen op gemengd wonen.

GROTE GRAAIEN IN (SEMI-)OVERHEID AANGEPAKT

De SP deed onderzoek naar de salarissen in de (semi-)overheid. Wat bleek? De bestuurders en managers zorgen goed voor zichzelf. Té goed vond de SP en daar maakten haar Kamerleden luid en duidelijk bezwaar tegen. Met succes: inmiddels mogen managers bij de publieke omroep, thuiszorg, woningcorporaties en bestuurders in het onderwijs niet meer verdienen dan de minister-president. De SP slaagde er ook in om de voorgenomen 30%-salarisverhoging voor ministers tegen te houden.

NATIONAAL HISTORISCH MUSEUM VOORBEREID

Op initiatief van Jan Marijnissen en dankzij een aangenomen gezamenlijk voorstel van SP en CDA zal er

De SP heeft de Tweede Kamer er inmiddels van overtuigd dat scholen geen leerfabrieken behoren te zijn; er komen maatregelen om het onderwijs te verbeteren.

een Nationaal Historisch Museum komen. In Arnhem. De SP vindt het belangrijk dat jong en oud kennis van de Nederlandse geschiedenis opdoen. Want historische kennis is een voorwaarde voor vooruitgang en vergroot het onderlinge begrip tussen mensen.

TELEFOONPLICHTING AFGEKAPT

Geldklopperij met besselletjes op tv. Als sinds de jaren negentig voerde SP-Kamerlid Jan de Wit er harde strijd tegen. Tijdens de spelen veranderden de regels voortduren, mensen hingen onnodig lang aan de lijn en sommige deelnemers kwamen nooit door de selectie. De Wit schreef rapporten en had intensief contact met gedupeerden. Niet voor niets, want uiteindelijk werden de spelletjes verboden. Ook SP-Kamerlid Arda Gerken leverde slag tegen de zwendelaars. "SMS uw geboortedatum naar 1234 en ontvang uw horoscoop." Eén voorspelling uit de horoscoop kwam altijd uit, namelijk dat aan het einde van de week je beltegoed op was. Arda wilde een einde aan deze boevenpraktijken en wist de

op aandringen van de SP een fusietoets voor scholen. Er is er meer geld beschikbaar voor kleinschalig praktijkonderwijs aan moeilijk lerende kinderen. In de zorg komt dankzij de SP een stimuleringsmaatregel voor het opzetten van buurtverpleeghuizen en worden tegelijkertijd stappen gezet om schaalvergroting actief tegen te gaan. En er zal meer toezicht zijn op fusies van zorginstellingen.

KLOKKENLUIDERS BESCHERMD

Wie misstanden in Nederland aan de kaak stelde, hoefde jarenlang niet op steun van de overheid te rekenen. Het kabinet heeft lang volgehouden dat de bestaande regelingen voldoende. Schrijnende voorbeelden als Fred Spijkers en Ad Bos bewijzen het tegendeel. SP-Kamerlid Ronald van Raak zette zich in voor deze klokkenluiders en zorgde ervoor dat in 2008 eindelijk een instituut met een fonds voor hen werd opgericht. Momenteel geldt de regeling alleen nog voor rijksambtenaren. De SP wil dat beide zo snel mogelijk toegankelijk worden voor alle klokkenluiders.

List en bedrog met tv-besselletjes. Inmiddels verleden tijd dankzij de SP.

Tweede Kamer daarvoor te winnen. Nu kunnen SMS-bedrijven niet meer onbeperkt – door ontvangers duurbetaalde - sms versturen zonder dat de gebelde persoon het kan stop zetten.

MENSELIJKE MAAT IN ZORG EN ONDERWIJS HERSTELD

Groot, groter, grootst. Zo luidde jarenlang het motto in de zorg en het onderwijs. Scholen werden leerfabrieken en kleine verpleeghuizen fuseerden tot mammoetinstellingen. Inmiddels erkent de gehele politiek dat de menselijke maat verloren is gegaan. Nu komt

CLUSTERBOM VERBANNEN

De SP heeft jarenlang felle actie gevoerd en wetsvoorstellen ingediend om deze bommen te bannen. Een clusterbom valt uiteen in vele kleinere bommetjes. Deze maken veel slachtoffers in oorlogsgebieden. Dankzij de inzet van SP-Kamerlid Krista van Velzen gaat het kabinet een einde te maken aan het gebruik van clustermunitie door het Nederlandse leger. Mei 2008 ondertekenden een groot aantal landen - waaronder Nederland - in Dublin een vrijwel totaalverbod op clustermunitie.

VERMARKING AMBULANCES VOORKOMEN

Het kabinet dacht slim te zijn door de vergunningen voor ambulancevervoer over te laten aan de markt. Van de thuiszorg weten we nog wat dit betekent: bezuinigen op personeel en materiaal en minder dienstverlening. De SP stak dankzij de inzet van Kamerlid Henk van Gerven een stokje voor de plannen van het kabinet. Mede door zijn druk en door acties van ambulancebroeders en heeft de minister alsnog besloten de ambulancezorg niet op de vrije markt te gooien.

TEKST: MAARTEN HIJINK

Renske: "Stel je geld altijd voorop dan degradeer je mensen tot producten en consumenten."

VAN ZETEL TOT WIEG

RENSKE LEIJTEN: "WE ZIJN HEEL HARD NODIG."

Kamerlid Renske Leijten (30) bewijst: je kunt genieten van het leven en tegelijk hard werken voor een betere wereld. Bij de SP voelt ze zich thuis. Hoe dat zo gekomen is? Volg het spoor terug over haar levenspad.

2006 – HEDEN: TWEDE KAMER

Ze is zenuwachtig, 6 oktober 2004. Weliswaar heeft Renske al eens gesproken met Jan Marijnissen, maar altijd in groter gezelschap. Nu is ze gevraagd met hem te eten, alléén, in een Utrechtse pizzeria. Renske: "Hij vroeg of de SP voor mij een bevlieging of menens was. Ik zei echt voor de partij te willen gaan, waarna hij me vroeg of ik op de volgende kieslijst wilde. Omdat ik nog studeerde, wilde ik bedenktijd. Zijn typische Jan-antwoord luidde: *Als onze pizza's op zijn moet je er wel uit zijn.* Een half jaar later ben ik voor de fractie gaan werken, als een

soort opleiding. Door de val van het kabinet was dat van korte duur." Renske is zenuwachtig voor elk debat. Totdat ze eens onverwacht een spoeddebat overneemt van Agnes Kant, die vastzit in een treinopstopping. Ze heeft zó weinig tijd dat ze niet eens nerveus kán worden. Het debat gaat goed en daarna zijn de zenuwen over.

Renske: "Soms baal ik ervan dat we zo traag gaan ondanks alle moeite. Neem de situatie in verpleeghuizen, die wordt maar niet beter. Dat reageer ik af met sporten, sauna of een avondje uit. Dat helpt en dan denk ik aan wat er wél goed is ge-

gaan. We zijn heel hard nodig. Zonder de SP was de zorg allang helemaal vermarkt zijn. Compleet met winstuitkeringen."

2000 – 2005: STUDIE

Na een jaar politicologie studeren in Amsterdam verhuist Renske naar Groningen voor de studie Nederlandse taal en cultuur. Ze gaat expres ver weg, want hoogste tijd om op eigen benen te staan. Renske: "Mijn eerste studiejaar woonde ik bij mijn ouders in Haarlem. Het jaar daarvoor had ik in Australië gereisd. Dat was goed voor me. Tot dan stond alles voor me klaar en ik

kon leuke dingen doen van mijn geld. Maar dáár, aan de andere kant van de wereld, was mijn geld op en moest ik alles aanpakken. Ik heb zelfs op een miljonairsbeurs gewerkt tussen de dronken rijkaards die in mijn kont knepen. Vreselijk. Niet dat ik daarvóór te beroerd was om te werken, maar in de zekerheid van thuis kon ik gewoon stoppen als een baantje me niet aanstond."

Renske denkt dat haar studie kan leiden tot werk in de journalistiek. Oorlogscorrespondent worden wil ze vanaf haar vijftiende. Dat komt door wat ze heeft gelezen van oorlogscorrespondente Oriana Fallaci. Oorlog breekt mensen af, dat vertelde Fallaci haar en daarover berichten moet de wereld toch de ogen doen openen. Maar in de loop der jaren beseft ze dat vertellen over de onmenselijkheid van oorlog niet de wereld verandert. Desondanks zegt ze: "Verslag doen vanuit oorlogsgebied is zeer belangrijk. Iemand als Arnold Karstens doet geweldig werk. Zonder oorlogsjournalistiek hebben de machtspolitici, de wapenhandel en het grote geld helemaal vrij spel hebben."

In Groningen wordt Jorinde haar hartsvriendin: "Een optimistische meid, erg oplossingsgericht en relativerend. Ik reageer primair en daarom worden soms kleine dingen heel groot. Zij heeft me geleerd om flexibel te zijn, rust te bewaren en te relativeren."

2002 – 2006: POLITIEK ACTIEF

Definitief afgehaakt van de richting journalistiek ("Ik ging niet naar de universiteit om krantje te spelen.") zoekt ze een andere weg om iets te doen voor een betere wereld. Ze vindt dat ze moet laten zien waar ze staat. De wereld staat na de aanslagen op de Twin Towers op de kop en in Nederland komt Pim Fortuijn op.

Ze klopt aan bij de SP. Renske: "In Groningen was de SP heel zichtbaar. Ze hadden met een referendum voorkomen dat de prachtige Grote Markt verpest zou worden door een koopgoot. Dat sprak me aan. Bovendien bleken de partijstandpunten te passen bij mijn ideeën. Met name dat als je in alle keuzes geld voorop stelt, je mensen degradeert tot consumenten en producten. Dus werd ik lid. Mijn eerste acties waren voor eerlijkere handelsprijzen voor uitgebuide koffieboeren en demonstraties tegen de oorlog in Irak."

In die tijd wordt ROOD, jong in de SP, - waarvan Renske eerder al de Groningse afdeling had opgericht - een landelijke vereniging. Renske wordt bestuurslid en krijgt de leiding over de landelijke kraakacties waarmee Rood de woningnood weer terug weet te krijgen op de politieke agenda. Dat ze lekker studeert, geniet van Groningen, graag sport, uitgaat en feest viert met haar vrienden, belemmert haar niet een volgende politieke stap te zetten. "Na twee jaar nam ik het Rood-voorzitterschap over. Overigens was er een half jaar overlap met de Tweede Kamer. Was wel fijn als overgang want de Tweede Kamer is toch veel geneuzel, formeel en traag."

1991 – 1998: VRIJE SCHOOL

Renske: "School was zinloos; in mijn ogen leerde ik er niets. Daar

denk in nu anders over. Maar ik had het tussen mijn 14de en 17de moeilijk en was ook moeilijk. Op de middelbare school in Haarlem kwam ik in een klas die al zes jaar bij elkaar was. Op een Vrije School, die van basis- tot middelbare school doorloopt. Doordat je in een klas blijft met alle niveaus leerde ik dat ieder zijn capaciteiten heeft – de een intellectueel, de ander technisch of muzikaal. Aangezien de klas al samenhang had, moest ik mijn plaats bevechten. Dat lukte ternauwernood, en ik hield één maatje over: Matthias. Hij overleed plotseling toen we veertien jaar waren. Dat voelde als verraad van het leven en heeft mijn houding op school erg bepaald. Ik vertrouwde geen enkele vriendschap meer. Dat dit pubertijd was, weet

UITGAAN EN FEESTEN BELEMMEERDEN RENSKE NIET OM POLITIEK ACTIEF TE WORDEN

ik pas achteraf. Ik sloot me af, was afstandelijk, hard, oordeelde snel en maakte daardoor geen vrienden. Mensen waren daardoor soms bang voor me, en 't kon me niks schelen. Ze noemden me *Rooie*, niet alleen vanwege mijn haar maar ook om mijn politieke opvattingen. Ik maakte werkstukken over Marx en Engels. En mijn eindpresentatie wilde ik doen over de burgeroorlog in Noord-Ierland. Ik zou wel even een oplossing brengen voor dat conflict. (*Lacht*) Hoe ingewikkeld zo'n conflict en hoe arrogant mijn zelfoverschatting. Het maakte dat ik ging piekeren over religie. Ik denk dat ik toen geloof uitsloot als mogelijk traject naar een betere wereld. Het klopte niet dat de kerk condooms afwees terwijl de wereld sterft aan aids. Mijn oma is streng gelovig: wat de kerk zegt is waar. Ik vond dat je zelf verantwoordelijk bent voor je leven. Je verschuilen achter een boek, hoort niet bij het leven met eigen keuzes. Wie weet werd ik toen wel socialist."

Rudolf Steinerschool in Haarlem: lastige levensfase voor Renske.

Buiten school is Renske een ander meisje: ze doet aan wedstrijd zwemmen en heeft veel lol met haar teamgenoten. Die meiden zijn ouder en maken haar wegwijz in het uitgaansleven. Op haar 17de begint ze met een bijzondere weekendbaan: om de week is ze voedingsassistente van klooster Alverna in Aerdenhout. Ze brengt de zusters eten en drinken. Renske: "De zusters waren oud. Het was een huis vol traditie en regels. Ik leerde daar naar de wensen van anderen luisteren en mijn taalgebruik te fatsoeneren. Rustig praten, zonder stemverheffing. Ik leerde dat andere mensen een héél andere belevingswereld konden hebben. Ik vertelde bijvoorbeeld één zuster over vriendjes. Tot de leiding me duidelijk maakte dat zij nooit een man had gehad en 't wellicht verkeerd of geheel niet zou begrijpen. Dat kon ik maar beter niet doen."

1984 – 1991: KINDERTIJD

Renske: "Mijn ouders, Peter en Tineke, namen vier kinderen in huis die ouder waren dan ik en mijn broer Marijn. Mijn vader zat in het jeugdwerk en mijn moeder was thuis. Met zusjes en broertjes in huis was er altijd iemand om mee te spelen. En dan was er nog een trits vriendjes in de buurt. Buitenspelen vond ik geweldig: zwerven door de buurt. We speelden dagenlang ridders en prinses-

Renske even terug in het paradijsje bij het houten huis op 't Hoogt

sen. Overall was gevaar in ons spel. En zo niet dan kon je het wel opzoeken door wortels van de groenteman te gappen of met de oudere

kinderen mee te gaan en op de spoorweg spelen. Ten strengste verboden en daarom dubbel leuk. Een groot gezin met oudere kin-

deren, daar werd ik stoer van, had altijd mijn woordje klaar, en was altijd in gevecht om aandacht. Die ervaring komt nu wel van pas." Terwijl we voor het huis aan de Versponckweg staan is ze weer helemaal terug in haar gelukkige kindertijd. Plotseling serieus: "Ik heb hier een hoop geleerd, onbewust. Ik wist dat er iets mis was met mijn broer en zussen en hun ouders, anders zouden ze niet bij ons wonen. Zij hebben geen veilige wieg gehad en dat tekent ze voor de rest van hun leven."

Het besef dat de wieg bepaalt waar je terecht komt, is één van de lessen van Renske's jonge leven. Wanneer in de zesde klas van de Basisschool de Tweede Wereldoorlog wordt behandeld, is ze van slag: wie verraadt er nou zijn buurvrouw?! De eerste Golfoorlog is de eerste oorlog die ze volgt. Haar vader legt uit hoe oliebelangen een belangrijke rol spelen.

1979 – 1984: KLEUTERTIJD

De ouders van Renske komen als Z-verpleegkundigen in de Sint Bavo, het huidige Parnassia, een instelling voor geestelijke gezondheidszorg in Noordwijkerhout, te werken. Ze wonen in een klein houten personeelshuis aan 't Hoogt en stichten er een gezin: 17 maart 1979 komt Renske ter wereld en in 1981 ziet Marijn het levenslicht. Zouden die op vakantiehuizen lij-

kende woningen er nog zijn? Renske loopt met ZO een bosachtig paadje in en achter de bomen ziet ze inderdaad houten huisjes. Daar woonden we, zegt ze. Ze belt aan en mag binnen een kijkje nemen van de huidige bewoners, die liever anoniem blijven. Ze herkent de keuken en de kleine kamer waar ze met haar broertje sliep. Op het achterplaatsje zegt ze: "Daar stond een kippenhok. Waren mijn twee jaar jongere broertje of

"JE WIEG BEPAALT WAAR JE TERECHT KOMT."

ik ondeugend, dan zette mijn vader ons op het dak. We gierden het dan uit van plezier. Een paradijs om te spelen met al dat groen." De verhuizing naar Haarlem herinnert ze zich niet meer. Maar wat ze van haar ouders weet: na de verhuizing maakte Renske tekeningen van kleine en grote huizen. In de kleine huizen lachten de bewoners, in de grote huizen huilden ze.

Renske staat op de 4de positie van de SP-kieslijst. Meer weten over haar werk en visie? www.sp.nl/renskeleijten

TEKST: ANTHONIE VERMEER
FOTOGRAFIE: MENNO HERSTEL

ONRECHT? ROOD GAAT ER OP AF

ROOD in actie tegen de afbraak van het onderwijs

De jongeren van de SP – verenigd in ROOD - houden niet van gezwets in zaaltjes. Liever stappen ze op problemen af en ondernemen actie om de situatie van mensen te verbeteren. Of dat succes heeft? Nou en of!

Getergd rijden studenten in het oude VW-busje van ROOD-voorzitter Leon Botter (24) naar een zorgboerderij. Hoogste tijd voor actie tegen de huisjesmelker die midden in de winter de verwarming afsloot en zo zijn huurders, voornamelijk studenten, in de kou zette. Op de hoevescheppen de jongeren ruim twintig vuilniszakken vol paardenstront, laden het stinkende vrachtje in en keren terug naar de stad Groningen.

Daar storten ze de lading uit op de stoep vóór het kantoor van de huisbaas die van Rood een jaar daarvoor al eens de twijfelachtige titel "Huisjesmelker van het Jaar" had gekregen. Deze verkiezing van meest foute huisbaas kun je gerust een handelsmerk van Rood noemen.

Leon vertelt de anekdote pas na een plaagstootje van de interviewer, die de demonstraties, petitie en en-

quêtes van Rood nogal braaf noemt. Maar de SP-jongeren gaan niet voor spektakel op zich, wél voor resultaat. Zo ook tijdens het demonstreren tegen het salaris van 240 duizend euro voor de voorzitter van het College van Bestuur van Rijksuniversiteit Groningen. Gekleed in toga's kieperden Rood-leden chocoladegeld in een kruiwagen en reden daarmee naar het hoofdgebouw van de universiteit. De pers was erbij en dat zorgde voor meer druk op het bestuur, dat zwichtte en genoeg nam met een salaris op de Balkendendenorm.

Dat is nu drie jaar geleden, Leon was nog niet zo lang lid. Hij wilde iets doen om Nederland sociaal te maken, maar wist niet hoe. Totdat hij Jan Marijnissen een paar keer kort achter elkaar op tv zag. Diens ideeën spraken hem aan en daarom meldde hij zich bij Rood in Groningen. Hij zegt: "Ik kwam in contact met leuke mensen zonder kaposnes die volop actie wilden voeren. Ik hoor dat andere jongerenpartijen vooral veel praten in achterafzaaltjes. Dat zou niets voor mij zijn. Ik begrijp best dat het grootste deel van de jeugd niet echt geïnteresseerd is in politiek. Want die is saai, vol ingewikkelde procedures en moeilijk taalgebruik. Wij gaan op problemen af. Dat spreekt aan. Want jongeren lopen echt wel warm voor maatschappelijke kwesties, als het ze maar interesseert. Vooral als ze zien dat actie verandering teweeg kan brengen, of het nu gaat om de OV-studentenkaart voor MBO'ers, een trapveldje in de

wijk, of de rechten van jonge flexwerkers."

Het ergert Leon dat jongeren vaak als lastpakken worden gezien. "De algemene afkeuring van jongeren lijkt soms wel een haatcampagne. Om jeugd te verdrijven hangen in tal van plaatsen Mosquito's, kastjes die een hoge toon produceren – onhoorbaar voor volwassenen maar ondragelijk voor jongeren. Onze acties hiertegen helpen, want hier en daar zijn ze al weggehaald."

"EMILE ROEMER SPREEKT JONGEREN AAN DANKZIJ ZIJN FELHEID EN HUMOR"

In Haarlem gingen we in een wijk deur-aan-deur vragen welke last jongeren veroorzaakten. Ook daar hing een Mosquito. Bleek er slechts één klager te zijn. Hij had de gemeente gebeld over rommel op het speelpleintje. Toen hebben we met de jongeren zelf handtekeningen opgehaald tégen de Mosquito en vóór een afvalbak op het plein. De gemeente honoreerde de petitie. De jongeren houden het plein nu zelf schoon en leven op goede voet met de buurt. Zó werkt Rood; erop af!"

Volgens Leon weten steeds meer jongeren Rood te vinden om onrecht aan te kaarten. Zoals laatst een

werknemer van een hamburgerketen waar ze jonge werknemers eruit gooien zodra ze niet meer onder het jeugdloon vallen. En voor de Huisjesmelker van het Jaar komen steeds veel nominaties binnen zonder dat daartoe is opgeroepen. Leon wil er maar mee zeggen dat Rood kwesties op de kaart heeft gezet en dat jongeren weten dat de jeugdige SP'ers er werkelijk iets aan kunnen doen.

"In Groningen protesteerden we tegen de werkleerplicht, die mensen tot hun 28ste uitsluit van recht op bijstand. Stel je eens voor dat je alleenstaande moeder bent van 26, wat moet je dan? Als actie zijn we in Groningen tijdens een vergadering van de gemeenteraad gemaskerd naar binnen gegaan. We hebben wethouder, burgemeester en raadsleden zogenaamd gestolen autoradio's uitgedeeld onder het uitroepen van de kreet *prostitueer, steel en leen je door de werkleerplicht heen*."

Wat vindt Roods voorman van de nieuwe SP-lijsttrekker Emile Roemer? Leon: "We zijn blij met hem. Hij spreekt jongeren aan, omdat hij best fel uit de hoek kan komen maar net zo makkelijk spanning kan wegnemen met een grap. Hij weet mensen voor zich te winnen en zich glashelder uit te drukken. Een goed voorbeeld voor ons."

Jonger dan 28 jaar? Zit je hart links? En klopt het nog? Ga dan naar www.rood.sp.nl Wedden dat ze zaken aanpakken die ook jou direct aangaan?

TEKST: ANTHONIE VERMEER
FOTOGRAFIE: ARCHIEF ROOD

DE JAN MARIJNISSEN-TULP

FOTOGRAFIE: BAS STOFFELSEN

Samen met de Zakenvrouw van het Jaar doopt Jan Marijnissen de naar hem genoemde tulp met nep-champagne.

Kent u iemand naar wie een tulp is genoemd? Wij wel: Jan Marijnissen. "Ik dacht dat alleen Mies Bouwman zo iets te beurt kon vallen," zei de SP-voorzitter nadat hij samen met Zakenvrouw van het Jaar Meiny Prins "zijn" tulp had gedoopt.

De Nieuwe Vrije Agrarische Federatie (NVAf) dankte met deze bijzondere naamgeving Jan Marijnissen omdat de SP volgens de NVAf echt hart heeft voor agrarisch Nederland, in

tegenstelling tot partijen als CDA en PvdA. De federatie strijdt tegen de 'productschappen' in de agrarische sector, omdat ze die ondemocratisch vindt. Tuinders moeten geld afdragen aan de productschappen, die ondertussen de concurrentiepositie van de boeren beknotten.

Nu Jan toch voor een zaal ondernemers stond wilde hij wel even kwijt dat de SP niets tegen ondernemers heeft. Hij zei: "Wij steunen ondernemers waar we

kunnen. We hebben pas nog een uitgebreid plan gepresenteerd getiteld *Hart voor de Zaak*. Een land kan niet zonder ondernemers; ze werken hard, zijn innovatief en nemen risico met hun eigen geld als inzet. Waar de SP problemen mee heeft, zijn de zogenaamde ondernemers die aan de top van het bedrijfsleven hun zakken vullen, zonder inzet, zonder risico."

Overigens is de Jan Marijnissen-tulp een stevige, rode bloem. Hoe kan het ook anders?

TOMATENRECEPT VAN MARCEL VAN DAM

FOTOGRAFIE: SUZANNE VAN DE KERK

Voormalig PvdA-coryfee Marcel van Dam kwam tot de dramatische conclusie dat hij veel te laat had doorgehad hoe het neo-liberalisme oprukte en leidde tot schandalige inkomensverschillen, uitverkoop van maatschappelijke voorzieningen en een ikke-ikke-ike-en-de-rest-kan-stikken-moraal. Plus tal van grote problemen in de wijken. Sindsdien heeft de oud-politicus een warm hart voor de partij met de rode tomaat als logo.

MvD: U wilt mijn tomatensoep-recept, maar dat maak ik nooit. Mag ik een andere suggestie doen met tomaat?

ZO: Vanzelfsprekend!

MvD: De zomer komt eraan, hét seizoen voor een gerecht waar ik gek op ben. Het is heel simpel: kleine tomaten en ansjovis zijn de enige ingrediënten die je nodig hebt. Het is een koud hapje, op z'n lekkerst direct vanuit de koelkast. Bij warme temperaturen maakt zo'n tomaatje me erg gelukkig.

ZO: Wordt het 9 juni ook rode tomaat voor u?

MvD: Nou, een beetje rode roos zal het ook altijd wel blijven. Denk ik.

Recept

Ingrediënten: kleine tomaten, ansjovis uit blik (van beide hoeveelheden naar keuze)

Bereiding: snijd de tomaten in 2 en beleg elke helft met 1 of 2 visjes. Leg ze een klein uur in de koelkast. Koud opdienen.

SUDOKU

	5	3	1	4				6
	1			8	9			2
6	9	5	2			7	8	
		4	8	1				
1	8			9	6	3		5
8	6	9					1	
3			1	7	8	9		

© www.sudoku.nl

3				8	1	5		
8	2	4					1	9
			5	2	3		7	
		5	4			3		2
7			6			8		
					7	1	3	5
	5	8		2	4	9		
4		9						

BON OM LID TE WORDEN

JA, ik word lid van de SP. Ik machtig de SP om per kwartaal onderstaand bedrag af te schrijven van mijn rekening. Ik ontvang het boek *Tegenstemmen* (met drie nieuwe hoofdstukken) en bovendien krijg ik elke maand het nieuws- en ledenblad *Tribune gratis in de bus.*

kwartaalbijdrage € 5,- (minimum) € 7,50 € 10,-
 € 12,50 € 15,- anders €

naam

roepnaam voorletters m/v

adres

postcode plaats

telefoon geboortedatum

e-mail rekeningnummer

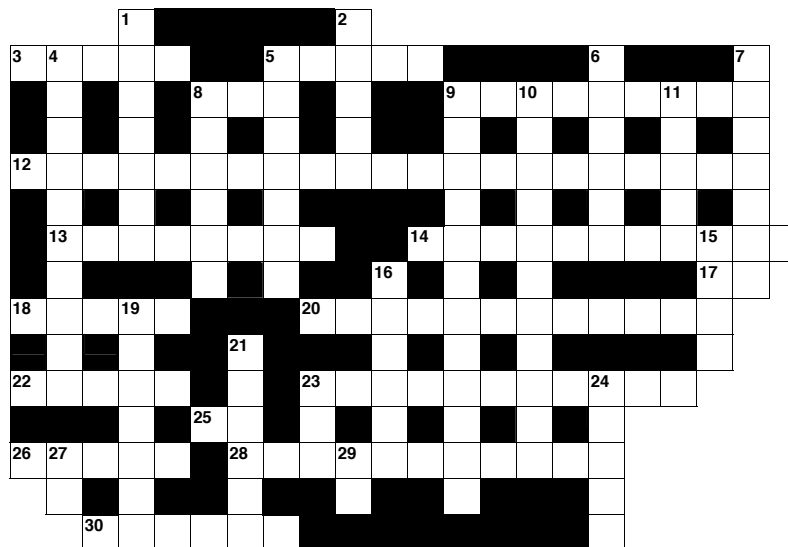
datum handtekening

Ik wil ook graag lid worden van ROOD (jong in de SP, tot 28 jaar) en sta één van mijn kwartaalbijdragen af aan ROOD.

Stuur deze bon in envelop zonder postzegel naar:
SP, Antwoordnummer 30542, 3030 WB Rotterdam
U kunt deze machtiging stopzetten met een telefoontje of een e-mail aan de SP: (010) 243 55 40, administratie@sp.nl

ZO VOORJAAR 2010

CRYPTOGRAM

Henry en Lucas, © FLW 2010

Horizontaal

3 Feestelijke parlamentsfractie. (5) - 5 Regeert alleen bij temperaturen onder nul. (5) - 8 Natuurlijk eten, da's logisch. (3, verkorting) - 9 Ook als euromunt is ie op z'n kant een 10 waard. (9) - 12 Aansporingsbeleid van de overheid (voor ontwikkeling van Viagra?). (21) - 13 Een lichamelijk gebrek is (on)handig bij het golfspel. (8) - 14 Zo'n niet-agressieve houding werkt vredebevorderend. (11) -

7 Kabinet gevallen? Dan is er ruimte voor een voetbaltoernooi in de Eerste Kamer. (2, afk.) - 18 Zelfbenoemd keurkorps in zowel leger als maatschappij. (5) - 20 Parlementaire vertegenwoordigers; slechts voor een klein stukje lid van de partij. (12) - 22 Belangrijk voor filmmakers en ministers-presidenten, al zijn de laatsten het soms kwijt. (5) - 23 Geweldloze situatie hunkert naar internationaal leger. (5,6 en 11) - 25 Antirevolutionaire slee. (2,

ook afk.) - 26 Mazze! Da's een gevoel van welzijn. (5) - 28 Demagoog is goed in het opjutten van burgers (niet paarden). (11) - 30 De vervanger van het staatshoofd wordt zeker nat. (6)

Verticaal

11s een willig handlanger, zo'n vogelverschrikker. (7) - 2 Fris van kleur, nieuw, maar wel wat onervaren. (5) - 4 Officieel lijkt het maar voor 50% een overheidsbetrekking. (10) - 5 Positief ingestelde ploegbaas. (7) - 6 Deze term leidt tot meer inlevingsvermogen. (6)

7 Toch een gevaarlijk risico, die DNB-directeur. (3,4 en 7) - 8 Bedachtzame regelgeving. (6) - 9 Aantonen dat groepen betogen. (12) - 10 Kleurige hoofdbeschermingen voor VN-soldaten. (11) - 11 Zo zal de ploegbaas van 5-verticaal niet stemmen. (5) - 15 Ooit was men in overeenstemming. (4) - 16 De beambten en de staf zijn gestaald en ingelijst. (6) - 19 In de Kamer ligt op de plek voor toehoorders een familiair partijblad. (7) - 21 Nieuwe partijleden verkrijgen gebeurt in de havens. (6) - 23 Ministers in de klem? Dan gaan ze onderuit. (3) - 24 Lijkt wel een legerafdeling voor studenten. (5) - 27 En andere edelachtbaren. (2, afk.) - 29 Koninklijke besluiten eindigen in koninklijke bibliotheken. (2, afk.)

ONZE KANDIDATEN

1. Emile Roemer, Boxmeer

"Tijd voor de grote schoonmaak. Opruimen wat overbodig is, scheelt een boel geld en ergernis. Zo bouwen we een beter Nederland."

2. Harry van Bommel, Diemen

"Het moet uit zijn met ondoordachte militaire avonturen. Die hebben al teveel mensenlevens gekost."

3. Jan de Wit, Heerlen

"We moeten lessen trekken uit de financiële crisis. In plaats van op ons spaargeld te passen, lijken bankiers het vergoekt te hebben."

4. Renske Leijten, Haarlem

"Je gezondheid is je belangrijkste bezit. Dus maak van de zorg geen markt. Bij ons gaan mensen vóór centen."

5. Ronald van Raak, Amsterdam

"De politie hoort op straat, niet achter een bureau. Orde handhaven en boeven vangen in plaats van bonnen schrijven."

6. Ewout Irrgang, Amsterdam

"Ons verkiezingsprogramma is sociaal, haalbaar en betaalbaar. Door meer te vragen van mensen met hoge inkomens en grote bedrijven."

7. Sadet Karabulut, Amsterdam

"Eerlijk loon voor eerlijk werk. Geen armoede en uitsluiting maar eerlijk delen en een gedeelde toekomst. Zó ziet mijn Nederland eruit."

8. Paul Ulenbelt, Leiden

"Als mensen onder de 65 werk houden of weer krijgen, hoeven we mensen boven de 65 niet twee jaar AOW af te nemen."

9. Jasper van Dijk, Amsterdam

"Bij ons blijft de basisbeurs en stijgt de aanvullende beurs. Afschaffen bedreigt de toegang tot het onderwijs."

10. Sharon Gesthuizen, Den Haag

"95% van onze ondernemers behoort tot het kleinbedrijf. Zij hebben onze steun veel harder nodig dan de grote bedrijven."

11. Henk van Gerven, Oss

"Ziekenhuizen moeten niet concurreren maar samenwerken. Anders gaat het gierend uit de hand lopen."

12. Manja Smits, Den Haag

"Goed onderwijs is de beste investering die we in onze toekomst kunnen doen."

13. Paulus Jansen, Utrecht

"Woningcorporaties moeten betaalbaar bouwen, ook voor de middeninkomens."

14. Farshad Bashir, Zoetermeer

"In Afghanistan moet het vechten stoppen en het onderhandelen beginnen. Ook met de Taliban."

15. Nine Kooiman, Nieuwegein

"De jeugdzorg is totaal versnipperd. Stop daarmee: Mensen helpen mensen, loketten en bureaus kunnen dat niet."

16. Rik Janssen, Wassenaar

"Er gaat veel mis bij het voorkomen van criminaliteit. Meer wijkagenten helpen beter dan almaar zwaarder straffen."

17. Nico Heijmans, Den Bosch

"De verkoop van onze energiebedrijven was een blunder. De uitverkoop moet stoppen en worden teruggedraaid."

18. Hans van Leeuwen, Leidschendam

"In tijden dat het tegenzit, kunnen kunst en cultuur ons erdoor helpen. Dus: nu niet het mes erin!"

19. Arnout Hoekstra, Vlaardingen

"Wonen in een fijne buurt, wie wil dat niet? Laat buurtbewoners meebe beslissen. Maak hen baas in eigen buurt."

20. Jessica van Ruitenburg, Rotterdam

"Het eigen risico in de zorg is een straf op ziek zijn. Dat is belachelijk. Zo snel mogelijk afschaffen dus."

21. Krista van Velzen, Den Haag

"Fijn dat Amerika en Rusland nu minder kernbommen willen. En dus moeten de kernraketten op Volkel het land uit, retour richting afzender, de VS."

22. Ron Meyer, Heerlen

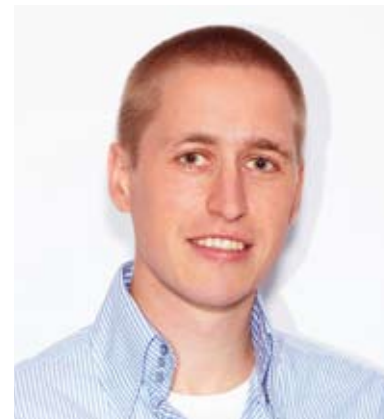
"De stakende schoonmakers hebben laten zien hoe je een vuist maakt en je recht haalt. Geweldig om mee te maken!"

23. Maarten Hijink, Utrecht

"We moeten af van mega-stallen, en boeren de kans geven op eerlijk werk tegen een fatsoenlijk inkomen."

24. Nicole van Gemert, Utrecht

"Een dier is meer dan een lap vlees. Stop de bio-industrie en het versnipperen van vleeskuikens."

25. Michiel van Nispen, Breda

"Ex-gevangenen vallen vaak terug in oude gewoonten. Met een betere reclasering krijgen we minder criminaliteit."

**GROTE
SCHOON
MAAK**

SP **EMILE ROEMER**